

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE
YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ**

Merve İdil SEVEN GEZDER

Yüksek Lisans Tezi

Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı

2019

(Her hakkı saklıdır.)

TC
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI
MÜZİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ
İNCELENMESİ**

(Investigation of the Organizational Guidelines of Music Students in Secondary School)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve İdil SEVEN GEZDER

Doç. Dr. İsmail Hakkı GERÇEK

Erzurum
Haziran, 2019

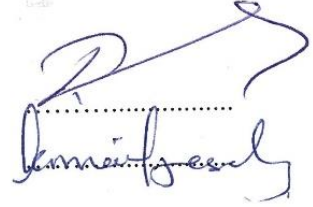
KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Merve İdil SEVEN GEZDER tarafından hazırlanan “Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” başlıklı çalışması 19 / 06 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı, Müzik Eğitimi Bilim Dalında yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Prof. Dr. Turan SAĞER
Yıldız Teknik Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. İsmail Hakkı GERÇEK
Atatürk Üniversitesi

Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Murat Kamil İNANICI
Atatürk Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

28 Haziran 2019

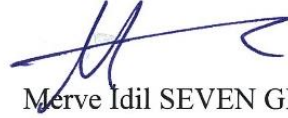
Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Ortaokul Öğrencilerinin Müzik Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

19/06/2019

Merve İdil SEVEN GEZDER

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) yıl süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/....../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) ay süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmanın gerçekleştirilmesinde, değerli bilgilerini benimle paylaşan, kendisine ne zaman danışsam bana kıymetli zamanını ayırıp sabırla ve büyük bir ilgiyle bana faydalı olabilmek için elinden gelenden fazlasını sunan, her sorun yaşadığımda yanına çekinmeden gidebildiğim, güler yüzünü ve samimiyetini benden esirgemeyen ve gelecekteki mesleki hayatımda da bana verdiği değerli bilgilerden faydalanacağımı düşündüğüm kıymetli danışman hocam Doç. Dr. İsmail Hakkı GERÇEK'e teşekkürü bir borç biliyor ve şükranlarımı sunuyorum. Yine çalışmamda konu, kaynak ve yöntem açısından bana sürekli yardımda bulunarak yol gösteren kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Murat Kamil İNANICI'ya, Doç. Dr. Adem PEKER'e ve diğer tüm hocalarıma sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca bu süreçte yanımda olan, maddi ve manevi açıdan desteklerini esirgemeyen aileme teşekkür ederim.

Merve İdil SEVEN GEZDER

ÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN MÜZİK DERSİNE YÖNELİK TUTUMLARININ İNCELENMESİ

Merve İdil SEVEN GEZDER

Haziran 2019, 59 Sayfa

Amaç: Bu çalışmanın amacı ortaokul 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını “cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, ailenin aylık gelir durumu, öğrencilerin okul dışında müzikle ilgilenme süreleri ve ailelerin müzikle ilgilenme durumları” değişkenleri açısından incelemektir.

Yöntem: Bu çalışma tarama yöntemlerinden ilişkisel tarama modeliyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu, Tekman Cumhuriyet Ortaokulu, Tekman Yatılı Bölge Okulu ve Tekman Toptepe Ortaokulunda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, “Kişisel Bilgi Formu” ve “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Analizler ise SPSS 22.00 programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada $P < .05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına ilişkin betimsel istatistikleri için frekans ve yüzde analizi yapılmıştır.

Bulgular: Uygulama sonucunda elde edilen verilere göre ortaokul öğrencilerinin cinsiyetlerine göre, sınıf düzeylerine göre, ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerine göre ve yaş düzeylerine göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Ortaokul öğrencilerin okul dışında müzikle ilgilenme durumlarına göre, ailelerinin müzikle ilgilenme durumların göre ve müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır.

Sonuç: Araştırmanın bulguları doğrultusunda, ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının genel olarak olumlu olduğu görülmüştür. Öğrencilerin müziğe ve müzik dersine olan ilgisini arttırmak için bu manada değişik aktiviteler düzenlenmelidir.

Anahtar Kelimeler: Müzik, müzik eğitimi, tutum

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

AN INVESTIGATION OF THE ATTITUDES OF SECONDARY SCHOOL STUDENTS TOWARDS MUSIC CLASSES

Merve İdil SEVEN GEZDER

June 2019, 59 Pages

Purpose: The purpose of this study is to analyse the attitudes of the secondary school 5 th, 6 th, 7 th and 8 th grade students towards music lessons in terms of “gender, age, class level, the income level of the family, the time that the students spend on music outside the school and the family’s interest in music.”

Method: Among the scanning methods, correlational survey model was used in this study. The study group of the research consisted of the students from Tekman Cumhuriyet Secondary School, Tekman Regional Secondary Boarding School and Tekman Toptepe Secondary School. As the data collection tool, “Personal Information Form” and “Music Lesson Attitude Scale” were used. Analyses were done on SPSS 22.00 program. In the study, $P < .05$ significance level was noted. For the descriptive statistics of the students’ attitudes towards music lessons percentage and frequency analyses were done.

Findings: According to the obtained data, there was no notable difference in terms of the gender, age, class level, the average monthly income of the family of the secondary school students towards music lessons. In terms of spending time on music outside the school and of the family’s interest in music, a notable difference was observed on their attitudes towards music lesson.

Results: In accordance with the results of the study, it is observed that the students had positive attitudes towards music lessons. In order to , improve the students’ interest towards music, different activities should be done.

Keywords: Music, Music Education, Attitude

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	viii
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Kuramsal Çerçeve	3
Tutum	3
Tutumun Boyutları.....	4
Bilişsel boyut.....	4
Duyuşsal boyut.....	4
Davranışsal boyut.....	4
Tutumun Özellikleri.....	5
Eğitimde tutum.....	5
Müzik eğitiminde tutum.....	6
Sanat Eğitimi.....	6
Müzik	8
Müzik eğitimi.....	9
Müzik eğitiminin amacı.	11
Müzik kültürü.....	12
Araştırmanın Amacı.....	14
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	14
Varsayımlar	15
Terim ve Tanımlar	15
İKİNCİ BÖLÜM	16
İlgili Araştırma ve Yayınlar.....	16
İlgili Araştırmalar.....	16
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	18
Yöntem	18

Araştırmanın Yöntemi.....	18
Araştırma Grubu	18
Veri Toplama Teknikleri.....	21
Kişisel bilgi formu.	21
Müzik dersi tutum ölçeği.	21
Verilerin Uygulanması.....	21
Verilerin Analizi	21
Araştırmacının Rolü.....	22
Geçerlik ve Güvenirlilik.....	22
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	24
Bulgular	24
1. Alt Probleme Ait Bulgular	24
2. Alt Probleme Ait Bulgular	27
3. Alt Probleme Ait Bulgular	27
4. Alt Probleme Ait Bulgular	28
5. Alt Probleme Ait Bulgular	29
6. Alt Probleme Ait Bulgular	30
7. Alt Probleme Ait Bulgular	32
BEŞİNCİ BÖLÜM	34
Sonuç ve Öneriler	34
Sonuç.....	34
1. Alt probleme ait sonuçlar.	34
2. Alt probleme ait sonuçlar.	36
3. Alt probleme ait sonuçlar.	36
4. Alt probleme ait sonuçlar.	37
5. Alt probleme ait sonuçlar.	37
6. Alt probleme ait sonuçlar.	38
7. Alt probleme ait sonuçlar.	38
Öneriler	38
KAYNAKÇA	40
EKLER	44
EK-1. Kişisel Bilgi Formu	44
EK-2. Müzik Dersi Tutum ölçeği	47
ÖZGEÇMİŞ.....	48

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyet Açısından Dağılımları	18
Tablo 2. Öğrencilerin Yaş Düzeyi Açısından Dağılımları	19
Tablo 3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları	19
Tablo 4. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları	19
Tablo 5. Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğuna İlişkin Dağılımları	20
Tablo 6. Öğrencilerin Kardeş Sayılarına İlişkin Bilgiler	20
Tablo 7. Araştırma Verilerine Yönelik Betimsel İstatistikler ve Basıklık-Çarpıklık Değerleri	22
Tablo 8. Öğrencilerin Müzik Dersini Sevme Durumu	24
Tablo 9. Ailenin Müziksel Etkinliklere Katılmayı Onaylama Durumu	24
Tablo 10. Dinlediğiniz Müzikleri Türlerine Göre Ayırt Etme	25
Tablo 11. Dinlemekten Hoşlanılan Müzik Türleri	25
Tablo 12. Öğrencilerin Ailelerinin Dinlediği Müzik Türleri	25
Tablo 13. Dinlenen Müzik Türü İçerisinde Dinsel Öğelerin Olması Müziğe Olan İlgiyi Etkileme Durumu	26
Tablo 14. Öğrencilerin Ailelerinin Dini Bakış Açısının Müzik Dinleme İsteğini Etkileme Durumu	26
Tablo 15. Öğrencilerin Müziksel ve Kültürel (Konser, Yarışma vb.) Etkinliklere Katılma Durumu	26
Tablo 16. Öğrencilerin Okul İçi Müzik Etkinliklerine Katılma Durumu	26
Tablo 17. Öğrencilerin Müzik Enstrümanı Kullanma Durumu	27
Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapma ve t Değerleri	27
Tablo 19. Ortaokul Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumları İle İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	28
Tablo 20. Ortaokul Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu	28
Tablo 21. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelir Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	29

Tablo 22. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Uygulanan Anova Analizi Tablosu	29
Tablo 23. Ortaokul Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	30
Tablo 24. Ortaokul Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu.....	30
Tablo 25. Ortaokul Öğrencilerinin Okul Dışında Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri	31
Tablo 26. Ortaokul Öğrencilerin Okul Dışında Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu.....	31
Tablo 27. LSD Post Hoc Testi	31
Tablo 28. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	32
Tablo 29. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu	32
Tablo 30. LSD Post Hoc Testi	33

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

İnsanlar doğumdan ölüme yaşamın evrelerinden geçerken sürekli olarak öğrenme süreci içerisindeyler. Eğitim ilk olarak ailede başlamaktadır. Bu nedenle eğitimin temeli ailedir. Aile, bireyi toplumun şartlarına uygun olarak yetiştirmek için küçük yaştan itibaren eğitim verir. Eğitim sayesinde birey çevre ile iyi iletişim kurar, sosyalleşir, topluma uyum sağlar ve insanlara ön yargı ile yaklaşmaz. Eğitim ile bireylerin değer yargısı gelişir. Bu doğrultuda eğitim kavramının tanımlarına baktığımızda birçok farklı tanım mevcuttur. Bunlardan bazıları şu şekildedir: Ertürk (1991)'ün yapmış olduğu tanıma göre eğitim “kişinin davranışlarında kendi yaşantısı yolu ile kasıtlı ve olumlu davranış değişikliği oluşturma süreci” (s. 12) olarak ifade edilmektedir. Diğer bir tanıma göre eğitim “bilinçli ve istendik bir kültürlenme, kültürleşme ve kültürlenme sürecidir” (Uçan, 1997, s. 7). Öyleyse eğitimin bireyin davranışlarındaki her türlü olumlu değişimler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Sanat eğitimi de bireylerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda seçtikleri eğitim alanlarından biridir. “Sanat insanların yaşam süreçlerinde kendilerine eşlik eden bir olgudur. Çünkü sanat estetiğe ve güzele dayanan, okuyan, dinleyen ve izleyen kişinin o anda başka bir şeyle ilgilenmesi mümkün olmayan bir kavramdır” (Ersoy, 2002, s. 38). “Görsel sanatlar, dans, tiyatro ve müzik gibi sanatsal çalışmalar bireylerin kendisini ifade etmelerine ve diğer sanatçıların niyetlerini gerçekleştirmelerine olanak sağlamaktadır” (Wayman, 2005, s. 20). Sanat eğitimi insanların topluma sunduğu işitsel, görsel tüm estetik olgulardır. Bu nedenle sanat eğitimi her durumda gereklidir denilebilir.

Anderson (2003)'a göre sanat eğitimi bireylerin sanat yolu ile kendilerini ve başkalarını tanımlarına olanak sağlamaktır. O halde sanat eğitimi bireylere çok yönlü işlevler kazandırır diyebiliriz. Boydaş (2004)'a göre bireyler zihinsel öğrenme gereksinimlerini farklı derslerle elde edebilir fakat duygusal ve ruhsal öğrenme ihtiyaçlarını matematik, kimya ve İngilizce gibi farklı derslerden elde edemez. Anderson bu açıdan sanatın bireyin gelişimine etki eden önemli bir varlık olduğunu söylemektedir. Yani bireylere duygusal özelliklerin benimsetilmesinin en pratik yolu sanat eğitimiyle mümkündür denilebilir. “Sanat eğitimi ile farklı milletlere mensup sanatçıların eserlerini benimseyip, binlerce yıl önce farklı kültürlerdeki milletlerin sanat eserlerine değer veren ve gelecek nesillere aktarmak için

çalayan insanlar, sanatı öğrenmiş ve empati yapan kişilerdir” (Mercin & Alakuş, 2007, s. 18). Bu görüşlere dayalı olarak sanat eğitimi daima gereklidir diyebiliriz. Sanat eğitiminin kültür ve uygarlıklara illettığı ve gelişime katkı sağladığı söylenebilir.

Sanat eğitiminin alanlarından birisi de müzik eğitimidir. Müzik eğitimi güzel sanatların sese ve işitmeye yönelik olan bir dalıdır. Günay (2006)’a göre müziğin bireysel, toplumsal, kültürel ve ekonomik etkilerinin insan yaşamındaki önemi, müziğin hem eğitim aracı, hem de eğitim alanı haline gelmesine neden olmuştur. Otacıoğlu (2007) ’na göre müzik eğitimi, müziksel davranış oluşturma, değiştirme veya geliştirme süreci (s. 134) olarak ifade edilmektedir. Verilen bilgiler doğrultusunda müzik eğitiminin bireylerin sosyokültürel açıdan gelişimlerine katkı sağladığını söylemek mümkündür. Öyleyse farklı kültürlerle ait bireyleri müzik çatısı altında birleştirmemiz mümkündür. Kocabaş (1997) müziğin fonksiyonlarının etkili olması için, bireylere eğitim verilirken olumlu tutum, bilgi ve davranışların verilmesi gerektiğini (s. 141) söylemektedir. O halde müzik eğitimi bireylerin müziğe olan ilgi, istek ve yeteneklerinin müzik etkinlikleri yoluyla müziğe olan tutumlarının zenginleştirilmesidir denilebilir.

Otacıoğlu (2007)’na göre müzik dersinin amacı bireylerin zihinsel, duygusal ve sosyal alanlarda ki gelişimlerine katkı sağlayarak kendi müzik kültürlerini oluşturmalarını sağlamaktır. Bilişsel, duyuşsal ve davranışsal açıdan tutumlar, bireyin varsayımlarını ve düşüncelerini diğer insanların beklentilerini, benzer ve farklı insanlar arasındaki değişiklikleri, hangi şeyin doğru hangi şeyin yanlış olduğunu ve neye yaklaşıp neyden uzak durulması gerektiğine ilişkin duygu ve düşünceleri içermektedir (s. 135).

Bu bağlamda müzik eğitiminde başarı sağlanması için bireylerin müzik dersinde ki ilgileri oldukça önemlidir. Bireylerin müzik dersine yönelik tutumları olumlu olursa müzik eğitiminde o kadar çok başarı sağlanır. Bu amaç doğrultusunda Tekman ilçesinde ki öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek için öğrenciler tarafından kişisel bilgi formundaki sorular cevaplandırılmış, müzik dersine karşı tutumları belirli kriterlere göre ve müzik dersi tutum ölçeği puanlarına göre ölçülmüştür. Alan yazın taraması sonucunda ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumları hakkında birçok ulusal ve uluslararası araştırma mevcuttur. Fakat yapılan diğer araştırmalar daha çok il merkezlerinde yapıldığı için il, ilçe ve köylerde yaşayan çocukların müzik dersine yönelik tutumlarındaki farkların ortaya koyulması açısından araştırmanın Tekman ilçe ve köy okullarında yapılması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Tutum

Tutum insanların karşılaştıkları herhangi bir durumda sergilemiş oldukları davranış şekilleri olarak ifade edilebilir. Alport (1935)'un tanımına göre tutum “bireyin olaylara karşı göstereceği tepki ve durumları yönlendiren etkin bir güçtür” (Akt. İncoğlu, 2011, s. 17). Alport'un daha çok psikoloji üzerine yapmış olduğu tutum tanımı, bireyin davranışlarını saptamak amacıyla vereceği olası tepkileri yönlendirici unsur olarak ele almaktadır. Katz (1956)'ın yapmış olduğu tutum tanımı ise, “insanların çevresinde simgeleri, nesneleri veya olayları iyi ya da kötü olarak ele alma şekilleridir” (Akt. İncoğlu, 2011, s. 18). Uğurlu (2018)'ya göre ise tutum “bir olguya ilişkin olumlu ve olumsuz duyguların, düşüncelerin ve davranışların öğrenme sonucunda zihinde kalıplaşmış halidir” (s. 23). Başka bir tanıma göre tutum “stratejik olmayıp, devamlılık gerektiren dinamik ve hassas süreçtir” (Chapman, 1999, s. 4). O halde genel anlamıyla tutum, bireylerin kendilerine özgü olarak yaşantı yoluyla öğrendikleri ve olaylar karşısında tutarlı olmalarını sağlayan durumlardır. Böylelikle bireylerin meydana gelen bir olay karşısında tutumunu davranışları yoluyla sergilediği söylenebilir. Tutum kavramını daha geniş açıdan ele alan Lambert (1972)'e göre ise tutum “insanların dinsel, grupsal, sosyal olaylar ve daha geniş açıdan bakıldığında olası çevresel sorunlara mantıklı duygu, düşünce ve tepki oluşturma biçimidir” (Akt. İncoğlu, 2011, s. 18). Lambert'e göre tutum, yalnızca tepki biçimi olmayıp, duygu ve düşünceleri yansıtmaya aracı olarak ifade edilmiştir. Yapılan açıklamalar doğrultusunda, toplumsallaşma süreci ve tutumun oluşumunda bireyin çevre ile etkileşimi gerekir. Bir tutum diğer tutumun olgularıyla ilişkilidir. Bu durumda birey farklı olaylarda farklı çıkarımlarda bulunarak kendi tutumunu ifade edebilir. Ayrıca Uğurlu (2018) tutumu belirli kararlara ya da duygusal tepkilere neden olan gizil eğilimler (ss. 23-24) olarak ifade etmektedir. O halde bireylerin olaylara ve nesnelere karşı tutumları bilinçaltında yatan geçmiş durumları ile şekil alabilmektedir. Oskamp (1977) tutumların oluşmasında en önemli öğeleri deneyim, aile etkisi, okul ve bireyin içerisinde bulunduğu çevre olarak açıklamıştır (Akt. Uğurlu, 2018, s. 26). Bireylerin nesneler karşısında fizyolojik ve psikolojik açıdan tutumlarını kendilerinin belirlediği söylenebilir.

Tutumu oluşturuvcu üç öğe vardır. Bireyin nesne, olay ve durumlara karşı zihinsel, duygusal ve davranışsal olarak verdiği tepkiler tutumunu yansıtmaktadır. Bu nedenle verilen üç öğe arasında eşgüdüm olmak zorundadır. Farklı açıdan tutum kavramının, bilgi sağlamak, değerleri ifade etme, ego koruyuculuk ve araçsallık olmak üzere dört işlevi vardır. Böylelikle tutumlar, insanlar için bilgi kaynağı olur; insanların hedeflerine ulaşması için

araçsal görev üstlenir; insanların hedefleri doğrultusunda uygun yolları ve yöntemleri belirlemelerine yardımcı olur; insanların değer yargılarına göre karar vermelerine yardım eder ve en sonunda insanların karar vermelerinde dış unsurlardan olumsuz etkilenmelerini engelleyerek algıda tutarlılık sağlanmalarına yardımcı olur (İnceoğlu, 2011, s. 44).

Bu doğrultuda tutumun boyutları ayrı ayrı ele alındığında duygu, düşünce ve inançlar, bireylerin olaylar karşısında vereceği tepkiler ve davranış biçimlerinin tutumları etkilemekte olduğu söylenebilir.

Tutumun Boyutları

Bilişsel boyut.

İnceoğlu (2019) tutumun bilişsel boyutunu kişinin belli bir olay hakkındaki düşünceleri olarak ifade etmektedir. Zihinsel öge kişinin düşünceleriyle bağlantılı olup, zihinsel işleyişinin kategorilendirilmesiyle ilgilidir (s. 35). Tavşancıl (2006)'a göre tutumun bilişsel boyutu bireyin bilgi evrimi sonucu oluşmaktadır. İnanç ve tutum her ne kadar farklı kavramlar olsa da daima iç içedir. Özetle, bilişsel öge bir inancın kabul edilmesidir (ss. 74-75). Bu kapsamda tutumun bilişsel boyutu, bireylerin edindikleri bilgiler doğrultusunda olaylara karşı düşüncelerini şekillendirdiği söylenebilir.

Duyuşsal boyut.

“Yaşantı, deneyimlerin, bilgilerin ve inançların sınıflandırılarak olaylara karşı olumlu ya da olumsuz durumların ilişkilendirilmesidir (Tavşancıl, 2006, s. 75). Tavşancıl'a göre bireyin bir konu hakkında olumlu veya olumsuz tutum sergilemesi önceki deneyimleri ile ilgilidir. Tutum ve inanç kavramı farklı olgular olmasına karşın, daima iç içe bulunurlar ve inançlar, tutumların duyuşsal boyutuna eşlik eden sözlü ifadelerdir. Bireylerin bir durumu gözlemeyip tercihi ve isteği doğrultusunda olaylara karşı vereceği tepkiler tutumun duyuşsal boyutunu oluşturmaktadır. Uğurlu (2018) 'ya göre tutumun duyuşsal boyutu bir nesneye karşı sahip olunan duyguları içermektedir. O halde tutumun duyuşsal boyutu bir olaya, olguya ya da nesneye karşı belirlediğimiz hisler olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Davranışsal boyut.

Tutumun davranışsal boyutunu bireylerin olaylar karşısında verdiği tepkiler olarak açıklamak yanlış olmayacaktır. Davranışsal boyutta bireylerin tutumlarını davranışa dönüştürdükleri söylenebilir. İnceoğlu (2011)'na göre tutumu oluşturan bu üç boyut tutumdan tutuma göre farklı şekilde etki yaratabilir. Bazen tutum oluşturulurken bu üç boyuttan biri

veya ikisi baskın olabilir. Bu durumda bir tutumun oluşması için üç boyutunda etkin olması gerekli değildir. İnceoğlu tutumu oluşturan bilişsel, davranışsal ve duyuşsal öge arasında uyumlu ilişki olduğunu belirtmektedir. Buna göre bireylerin tutumları süreç içerisinde farklılaşabilir. Tutum davranış biçimi olmadığı halde davranışları etkilediği söylenebilir. Uğurlu (2018)'ya göre tutumun davranışsal boyutu kişinin nesneye karşı hareket eğilimlerini içermektedir. Böylelikle bireyin deneyimleri doğrultusunda çevreyle daha rahat etkileşime girmesinin söz konusu olduğu söylenebilir.

Tutumun Özellikleri

- Tutumun değişkenleri birbirinden farklıdır. Fakat bütün değişkenler birbiri ile bağlantılıdır.
- Tutumlar yaşantı yoluyla kazanılır.
- Tutumlar bireyin yaşantısında aynı etkiye sahip olmayabilir, zamanla bireyin bir nesneye karşı tutumları değişebilir.
- Tutumlar olumlu ya da olumsuz şekilde davranışlara yansıyabilir. Böylelikle tutumların davranışları etkilediği söylenebilir.

Eğitimde tutum.

Eğitimin amacı bireylerde istendik davranış değişikliği oluşturmaktır. Bireyin davranışlarında değişiklik ise çevre ile etkileşim ile mümkündür. Kocaarslan (2009) öğrenme sürecinde bireylerin davranışlarında istendik yönde değişim oluşturmak için öğrenilecek konuya karşı olumlu tepki vermeleri gerektiğini söylemektedir.

Bloom bir derse karşı tutumu “derse karşı olumlu düşünmek, dersi sevmek veya derse karşı olumlu giriş davranışları gösterme durumundan, bir derse yönelik olumsuz düşünmek, dersi sevmemek veya derse karşı olumsuz giriş davranış özellikleri gösterme durumu gibi iki taraflı tek bir özellik olarak ifade etmektedir” (Akt. Öztürk, 2012, s. 8). Öyleyse tutum bir derse karşı davranış biçimini oluşturmaktadır diyebiliriz. Bireylerin derslere karşı olumsuz tutumlarını gidermede öğretmen, ders materyalleri, dersin yöntem ve tekniği önemli bir yere sahiptir. Tutumlar davranışlarda kalıcı rol oynamadığı için çeşitli yollarla bireylerin olumsuz tutumlarının değiştirilebileceği söylenebilir. Aynı zamanda öğrenci merkezli eğitim yolu ile bireylerin tutumlarında olumlu değişiklikler meydana getirilebilir.

Müzik eğitiminde tutum.

Müzik eğitimi, eğitimin önemli alanlarından biridir. Müzik dersine yönelik tutumlar hakkında yapılan araştırmalar incelendiğinde geçmişten günümüze kadar birçok araştırma mevcuttur. Müzik dersine yönelik tutum ile ilgili yapılan araştırmalarda öğrencilerin derse karşı tutumları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Öztürk (2012)'e göre öğrencilerin derse yönelik tutumları derse katılmalarında ve başarılarında etkilidir. Öğrencilerin müzik dersinde kendisi ve öğretmeni ile ilgili beklenti ve düşünceleri müzik dersine yönelik olumlu ve olumsuz tutumlara yol açmaktadır.

Bu durumda öğrencilerin dersteki başarılarının, derse yönelik tutumda olumlu etki yaratacağı düşünülebilir. Müzik dersinin uygulamaya dayalı bir ders olması, öğrencilerin derste aktif olmasını gerektirmektedir. Bu nedenle öğrencilerin müzik dersine yönelik olumsuz tutumlarını değiştirmek için dersteki aktiviteler ve öğretilecek şarkıların öğrencilerin seviyesine uygun olması gerektiği düşünülmektedir.

Sanat Eğitimi

Sanat bireyi birey yapan, ruhu dizginleyip, sınırları yatıştıran ve genel olarak fonetik, ritmik, dramatik sanat branşlarını kapsayan, dışarıya verilmek istenen mesajları bu branşlar doğrultusunda yansıtan anlatım biçimi olarak ifade edilebilir. Kırıçoğlu (2005)'na göre sanat, insanın kültürel değişimlerinin ve farklı deneyimlerinin en etkin olgusudur. Sanatın bu açıdan bireylere kazandıracığı deneyimleri herhangi bir ders kazandıramaz (s. 47).

Sanat ile eğitimin iç içe olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Yolcu (2004) sanat eğitimini bireylerin duygu, düşünce, ilgi ve yeteneklerini eğitim yoluyla üst düzeye ulaştırmak ve bir sonuca ulaştırabilmek için gerçekleştirilen eğitim faaliyetlerinin tümü olarak ifade etmektedir.

Böylelikle sanat eğitiminde bireyin yaratıcılığı ön plandadır. Sanat eğitiminin bireyin zihinsel ve duygusal eğitim ihtiyacını karşılamaya yönelik eğitim alanı olduğunu söyleyebiliriz. Artut (2004)'a göre sanat eğitimi kişiyi bir bütün olarak ele alan ve kişinin duygu ve düşüncelerini geliştirebilmesi için yetenek ile yaratıcılıklarının geliştirilmesi ve sanatsal değeri olan her şeye iyi yaklaşma durumunu ele almaktadır. Bu durumda sanat eğitimi alan ve almayan bireyler arasında sanata yaklaşım oldukça farklıdır. Sanat eğitimi alan birey çizgilerden oluşan bir resmi anlamlandırabilirken, sanat eğitimi almayan birey resmin çizgilerden ibaret olduğunu düşünebilir. Bu bağlamda sanatsal eseri yaratıcı biçimde yorumlayabilmek için sanat eğitimi alınmasının gerekli olduğu söylenebilir.

Sanat, insan ve doğa arasındaki estetik ilişkidir. Buna göre sanatın amacı kendi içinde barındırdıklarıyla bireyi harekete geçirmektir. Sanatın coşkusal birikimi insana yansır. Sanat, insanlığın parçasıdır. Hayatın vazgeçilmez etkenlerinden biridir. İnsanların var olmasının bir ifadesidir. Dolayısıyla insan hayatında sanat eğitimi her daim olacaktır. Sanat eğitimi böylelikle genel eğitimin bir parçasıdır (Artut, 2004, s. 89).

Bu bağlamda verilen eğitimler doğrudan sanatı da kapsamaktadır denilebilir. Sanat eğitimi bireyin yaratıcılığını geliştirmek ve bireye estetik bakış açısı kazandırmak için gereklidir diyebiliriz. Yolcu (2004)'ya göre sanat eğitimi ile birey sosyal ilişkilerini yönetebilir, kendisi için doğru olanı seçebilir, kendisini kolaylıkla ifade edebilir ve bireylerin üretken olmalarını sağlar. Sanat eğitiminin amacı bireyin yaratıcı düşünmesini geliştirmek, düşüncesine yön vermek ve bireye üretmeyi öğretmektir diyebiliriz.

Kurtuluş (2001)'a göre sanat eğitimi, “insanın yaratıcılığı ile var olan, eğitim alanlarından biridir. İnsanların ihtiyaçları doğrultusunda kendilerine uygun eğitim alabilmeleri için sanatla iç içe olmaları, sanatı öğrenmeleri gerekmektedir” (Akt. Saraç, 2016, s. 5). Öyleyse birey kendisini yaratıcılığıyla ifade edebilir ve yaratıcılığını eğitim yolu ile geliştirilebilir diyebiliriz. Bu eğitim de ancak sanat eğitimi ile mümkün olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu nedenle sanat eğitimi alan birey, bir soruna farklı fikirlerle yaklaşabilir, sorunlara karşı çözüm odaklı olur ve akli ile hayal gücünü birleştirerek farkındalığını ortaya koyar diyebiliriz.

“Bireylerde eğitim ile estetik duyguların oluşturulması, yetenek ve yaratıcılıklarının geliştirilmesi sanat eğitimine açıklık kazandırmaktadır. Böylelikle sanat eğitimi genel hatlarıyla ele alındığında bireylerin duygu ve düşüncelerini aktarabilmeleri için yeteneklerini belirli bir düzeye ulaştırmaları açısından gerçekleştirilen tüm eğitim faaliyetleridir” (Artut, 2004, s. 89). Özetle sanat eğitimi, bireye estetik özellik kazandırmayı amaçlayan ve bireyin kendisini en iyi şekilde ifade etmesini sağlayan eğitim türü olarak ifade edilebilir. Bu eğitim sayesinde birey, ilk önce sanat hakkında bilgi edinecek sonra yaratıcılığını geliştirecektir. Böylelikle sanat eğitimi alan birey kendini ifade ederken sanatsal anlatımı tercih edecektir denilebilir.

Sanat eğitiminin amaçları:

- Sanatsal etkinliklerin ve sanatsal yaratıcılığın iç dünyasını tanıtmak,
- Sanatsal faaliyetlerle ortaya çıkan düşünceleri aktarmak,
- Araştıran, sorgulayan, geniş ve özgür düşünceli bireylerin yetiştirilmesini sağlamak,

- Hayatta sorumluluk sahibi ve kendine güvenen kişiliklerin oluşumuna katkı sağlamaktır (Artut, 2004, s. 95). Verilen bilgiler doğrultusunda sanat eğitiminin bireye sanatın işlevini fark ettirip, farklı düşünme becerilerini ve bireyin kendine güvenmesini sağlamayı hedeflediği söylenebilir.

Sanat eğitiminin işlevleri:

- Bireylerin yaratıcılıklarını geliştirmek,
- Araştıran ve sorgulayan bireyler yetiştirmek,
- Bireylerin bakış açılarını genişletmek,
- Bireylere özgüven kazandırmak,
- Bireylerin analitik, eleştirel ve sezgisel bakış açılarına katkı sağlamak,
- Sanatsal problemleri çözebilmelerini sağlamak,
- Bireyler de özgün ve yaratıcı anlayışı geliştirmektir (Artut, 2004, s. 96).

Bu bağlamda;

- Sanat eğitimi alan bireyin olaylara bakış açısı çok yönlüdür.
- Sanat eğitimi alan bireyin özgüveni oldukça yüksektir denilebilir.

Müzik

İnsan ruhuna tesir eden en önemli unsurlardan biri müziktir. Müzik, insanların doğumundan ölümüne kadar hayatının her safhasına eşlik etmiştir. Ayrıca insanın tabii ihtiyacı olan müzik, insanın manevi duygularını da dile getirmektedir. İnsanın kendi tarihi ile doğrudan ilişki kurmasının en önemli örneğinin müzik olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Wayman (2005) işitsel bir sanat formu olan müziği, sanatın eşsiz bir dalı olarak ifade etmektedir.

“Soyut bir sanat olarak müzik, bireyi bilinçaltına işlemiş olaylardan yakalar” (Livaneli, 2011, s. 23). Bu doğrultuda birey kelimelerle ifade edemediği duygu ve düşüncelerini müzik ile rahatça ifade edebilir denilebilir. Darbaz (1973) müziği bilim olarak açıklamaktadır ve müziğin kendi konusu, kuralları ve yöntemleri olduğunu söylemektedir. Ayrıca müziğin sanat olduğunu ve süresiz kullanılabilme olanağına sahip olduğunu ifade etmektedir. O halde müzik, bilimin ve sanatın birleşimiyle çeşitli seslerin ortaya çıkış hali olarak ifade edilebilir.

“Müzik, zevklerin en büyüklerindendir. Dinleyenlere huzur verir, ruhlarını dinlendirir, içlerini ferahlatır, dertlerini azaltır ve düşüncelerini güzelleştirir. Çünkü müzik, zevktir”

(Akdoğan, 2003, s. 73). Müziğin insan bedeniyle bütünleşmiş olup, bedeni rahatlatıcı etkiye sahip olduğu söylenebilir.

Müzik geçmişten günümüze kadar farklı şekillerde tanımlanmıştır. Müzik, Emil Zeig'e göre "duygularımızın en açık dili" olarak tanımlanırken, Wadsworth Longfellow'e göre "insanlığın ortak dili" olarak tanımlanmıştır. Bu dilin güzel ifadesi doğal olarak insan ruhunda tatmini gerektirir. Hugo Riman'a göre müzik "insan bedenini ele geçiren, ruhunu dalgalandırıp okşayan ve insana farklı hisler tattıran sanattır." Müzikle ilgili yapılan tanımlara bakıldığında müzik hem evrensel bir iletişim aracı hem de ruhumuza etki eden bir sanat türüdür. O halde müziğin dili evrenseldir denilebilir.

Çam (2008)'a göre müzik ise iyi bir tebliğ vasıtasıdır. İbn-i Sina müziği "güzel ve estetik üzerine kurulmuş kişisel hazzın ifadesi" olarak açıklamaktadır (Turabi, 2004, Önsöz V). Başka bir tanıma göre müzik, "genelde insan hayatına eşlik eden ve insanlığın ortak dilini ifade eden sanatlarından biridir" (Demirtaş, 2009, s. 111). Özetle müzik insanı derinden etkileyen, insanın yaşamına yön veren, bilimle ve sanatla daima iç içe olan evrensel bir olgu olarak ifade edilebilir. Müziğin evrenselliği farklı yerlerdeki insanları birleştirmeye yetmektedir. Müzik aynı zamanda insan yaşamına yön vererek sanatı bireye öğreten alan olarak ifade edilebilir.

Müzik eğitimi.

Müzik eğitimi, bireylere müzik ile ilgili olguları kazandırma ve bireylerin müziksel davranışlarına katkı sağlama süreci olarak ifade edilebilir. Bu süreçte her bir öğrenci kendi yaşantısından sorumludur. Ayrıca müzik eğitimi planlı ve programlı devam eder. Bu açıdan müzik eğitimi isteğe bağlı bir süreçtir. Müzik eğitiminde süreç önceden planlanarak uygulanır. Bu bağlamda müzik eğitimininde diğer eğitim türleri gibi bireye bir amacı kazandırmayı hedeflediği söylenebilir. Müzik yüzyıllardır eğitimin bir parçası olmuştur. Wayman (2005) en eski filozoflar ve eğitimcilerin bile, müzik öğrenmenin önemi ve müzik eğitiminin öğrencilere ve topluma nasıl fayda sağladığı konusundaki inançlarını ifade ettiklerini dile getirmiştir. Ayrıca müziği diğer alanlardan ayıran en önemli özelliği bireyi yetenekleri doğrultusunda yönlendirici etkiye sahip olmasıdır.

Müzik eğitimi, kapsamlı bir kültürel organizasyondur. Bu organizasyonun işlevleri ise; bireysel, çevresel ve toplumsal, eğitimsel, psiko-sosyal, ekonomik ve kültürel işlevlerdir (Yayla, 2009, s. 225). Yayla (2009) bireylere kendine güvenme, kendini etkin kılma, zamanı iyi değerlendirme ve iyi vakit geçirme, işbirliğine dayalı çalışma, çok yönlü düşünme, meslek olarak müziği seçme, duyarlı olma, doyum sağlama, gerekli durumlarda liderlik yapma ve kendini

aşabilme gibi insani değerleri öğrenebileceği ortamı müzik eğitiminin sağlayabileceğini söylemektedir (s.225).

Müzik eğitimi yoluyla bireyin algılama yeteneği gelişir, birey öğrendiklerini yaşamda kullanır, yaratıcılığını geliştirir, topluma uyum sağlar ve evrensel müzik kültürlerini tanır. Müzik eğitimi üç ana kola ayrılmaktadır. Bunlar; mesleki, genel ve özengen müzik eğitimidir. Genel müzik eğitimi, iş, okul ya da bölüm ne olursa olsun, her yaş ve düzeyde herkese yönelik verilen müzik eğitimi olarak açıklamak yanlış olmayacaktır. Özengen müzik eğitimi ise, müziğin herhangi bir dalıyla amatörce ilgilenen bireylerin istekleri doğrultusunda müziksel doyuma ulaşp, müziksel davranışlar kazanması olarak ifade edilebilir. Özengen müzik eğitiminde önemli olan istektir. Mesleki müzik eğitimi, müziği meslek olarak seçen bireylere yönelik olan müziksel davranışları kazandırmayı hedefleyen eğitim türü olduğu söylenebilir. Müziği meslek olarak seçen bireyler de öncelik ise yetenektir. Müzik eğitiminin genel ilkelerine bakıldığında;

- Bütünlük ilkesi
- Uygulamadan bilgiye gitme ilkesi
- Yaşantının içinde düşünme ilkesidir.

Müzik eğitimi örgün, yarı örgün ve yaygın olmak üzere üç farklı türde gerçekleştirilir. Örgün müzik eğitimi, plan ve program çerçevesinde gerçekleştirilen eğitimidir. Yarı örgün müzik eğitimi, plan ve programın çok baskın olmadığı fakat yarı plan ve yarı program dahilinde gerçekleştirilen eğitimidir. Son olarak yaygın müzik eğitimi ise plansız ve programsız gerçekleştirilen eğitimidir (Uçan, 2011, s. 413).

Verilen tanım neticesinde örgün müzik eğitimi daha çok MEB’de verilen ve müziğin temelini öğretildiği eğitimidir. Yaygın müzik eğitimi ise yaş ve eğitim durumu gözetmeksizin bireylerin ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda müziğin herhangi bir alanını öğrenmeleridir.

Eğitimin genel ilkelerinden hareketle müzik eğitiminde kalıcılığı sağlamak ve müziksel öğrenmenin gerçekleşmesi için aşağıdaki ilkelerin yerine getirilmesi gerekmektedir.

- Müziği öğrenirken yaparak ve yaşayarak öğrenmeliyiz.
- Başkalarının yaptıklarını gözlemlemeli fakat kendi yaptıklarımızla daha iyi öğreneceğimizi unutmamalıyız.
- Hazır bulunuşluk düzeyimizi belli bir seviyede tutmalıyız. Aksi takdirde öğrenmenin etkisiz olacağını hatırlamalıyız.
- Müzik yaşantımızda daima güdülenme olmalıdır. Güdülenme olmazsa öğrenme gerçekleşmeyecektir.

- Müzik eğitiminde uygulamalarda kalıcı ve etkili öğrenmenin sağlanması için çalışmaların hemen pekiştirilmesi gerekmektedir.
- Müzik öğretiminde içeriğin anlamlı olması öğrenmedeki kalıcılığı arttıracaktır.
- Müzik öğretiminde öğretilenlerin transfer edilmesi için eğitim teknolojilerinden yararlanılmalıdır.
- Müzik eğitimde ilerleyebilmek için, bireyin algı ve tepkisi önemlidir. Bu nedenle müzik eğitimi uygulamalarında farkındalık ve algıda seçicilik önemli yer tutmaktadır.
- Müzik eğitiminde çok boyutlu eğitim ortamları gerekmektedir. Böylelikle kişisel tepkiler kontrol altına alınabilir (Saraç, 2017, s.s. 4-5).

Müzik eğitiminin amacı.

- Müzik ile bireylere estetik yön kazandırmak,
- Bireylerin duygu ve düşünlerini müzik ile aktarabilmelerine yardımcı olmak,
- Bireylerin ilgi ve yeteneklerini müzik eğitimi ile geliştirmek,
- Tüm müzik kültürlerini tanımak,
- Bireylerin kişisel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Bireylerin müzik eğitimi ile çevre ile olan ilişkilerini geliştirmek,
- Bireylerin çeşitli müziksel etkinliklere katılımlarını sağlamak,
- İstiklâl Marşı ve milli marşları bireylerin doğru seslendirmelerini sağlamak,
- Atatürk'ün Türk müziğine verdiği önemi kavrayarak, Atatürk ilke ve inkılâplarına bağlı bireyler olarak yetişmelerini sağlamaktır (İnceel, 2011, s. 5).

Sezginer (1990)'e göre:

Bireylere müzik sevgisi aşılayıp, onları sanatla bütünleştirmek, her bireyi kendi ilgi, istek ve yeteneklerine göre müziğe yönlendirmek. Bireylerin müzik eğitimi almalarını sağlamak. Müzik etkinlikleri ile ülkesine bağlı, milletimizin manevi ve kültürel olgularını koruyan, milletini ve vatanını sevip saygı gösteren bireyler olarak yetişmelerini sağlamak. Uluslar arası müziklerle birlikte Türk müziğinin tanıtılıp sevdirmesi okul müzik eğitiminin esas ve temel ilkeleridir (Akt. Bebek, 2007, s. 3).

Bu bağlamda müzik eğitiminin amacı bireye müziği sevdirecek, yeteneği doğrultusunda bir müzik alanına yönlendirmek ve popüler müziğin yanında Türk halk müziği ve Türk sanat müziğini benimseterek geliştirilmesini sağlamaktır diyebiliriz. Bu doğrultuda kalıcı müzik eğitimi için müzik eğitimin uygulamaya dayalı olması gerektiğini söyleyebiliriz.

Aynı zamanda müzik eğitiminin amacına ulaşması için bireyin istekli olması gerekmektedir. Müzik eğitimi teoriye ve uygulamaya yönelik olduğu için tekrar oldukça önemlidir diyebiliriz.

Saraç (2017) müzik eğitiminde bireyin kendisine vereceği yönün doğrudan mesleğe geçiş ve mesleki kazanımlar ile ilgili olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu mesleği seçen bireyin, müziğin temelden öğretimini ele almasını ve uygulayacak şekilde kendisini yetiştirmesi gerektiğini söylemektedir. Müzik eğitimi ile toplum daha aydınlık gelecekler vaat eder. Bireylerin kendi kültürlerini korumaları, desteklemeleri ve geliştirmeleri toplumun müzik kültürü ile yüksek seviyeye gelmesidir. Müzik eğitiminde evrensellik ve çağdaşlık ilkelerine uymak gerekir (s. 7).

Kısaca müzikteki evrensellik farklı kültürlerin bir araya gelmesinde önemli rol oynar ve toplumsal uyumu kolaylaştırır. Buda ancak müzik eğitimi ile mümkündür denilebilir.

Müzik kültürü.

Kültür, “insanın insanlarla, cansız nesnelerle ve insanın çevre ile olan birlikteliğinin ortaya çıkmış halidir. Kültürün var olmasını sağlayan insandır. Yalnızca üretmek değil kültürü yaşatıp aktaran da insandır” (Arslan, 2007, s. 55). İnsanın soyut ve somut olarak var ettiği her şeyi kültürün bir parçası olarak açıklayabiliriz. Her toplumun kendine özgü dili, dini, gelenek ve görenekleri, ahlak kuralları, sanatı, yeme-içme tarzları gibi çeşitli unsurları kültürün ayrılmaz parçası olarak ele alınabilir. Tylor (1871) kültürü, “toplumun üyesi olarak insanların edindiği alışkanlıklar, bilgi ve inançlar olarak ifade etmiştir” (Akt., Albert, 2016, s. 8).

Kültür kendine has yapısıyla sürekli değişip gelişmektedir. “Kültürün temelinde insan olduğu için, insanın yaşadığı toplumdaki değişim kültürü de etkilemektedir. Kültür ve sanat birbirine bağlıdır ve sanat eğitiminin önemi bu nedenle sürekli vurgulanmaktadır. Sanatın öneminin ortaya çıkarılmasında sanat eğitiminin yeri çok büyüktür. Kültür ve sanat olguları evrenselliğin temelini oluşturur” (Alakuş & Mercin, 2009, s. 43). Verilen tanımdan anlaşılacağı üzere kültür ile sanatın iç içe olduğu ve toplumların düşünce yapısının kültürü etkilediği düşünülmektedir. Bu bağlamda sanat kültürün aktarılmasında büyük öneme sahiptir. Erinç (1995)’e göre “sanat eğitiminin sadece okullarda değil okul dışında ve kültürle olan ilişkisi sürekli vurgulanmaktadır. Okullarda verilen sanat eğitimi ile sadece birey gelişmez, aynı zamanda birey kendi kültürünü de geliştirir. Böylelikle sürekli etkileşim sağlanmış olur” (Akt. Alakuş & Mercin, 2009, s. 44). Bu durumda sanat eğitimi ile bireyler kendi kültürlerini geliştirebilir ve kendi kültürleri ile farklı kültürleri sanat yoluyla bağdaştırabilir denilebilir.

“Çeşitli duygu, düşünce ve objeler kültür kapsamı içerisinde yer alır. Kültür insanlığın tarihini kapsar. Kültürün en önemli ögesi insandır. Bu nedenle kültür; bireylerin çevreyle, kendi içsel yaşantılarıyla ve doğayla süreklilik içerisinde üretip tükettikleri, değiştirip geliştirdikleri tüm somut ve soyut ürünlerdir” (Günay, 2006, s. 100). Bu durumda her toplumun kendine ait kültürü olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. O halde kültürün insanı, doğayı, yaşamı ve insan tarafından var edilen maddi, manevi her şeyi kapsadığı söylenebilir. Yayla (2009) toplumlar tarafından benimsenmiş yaşam biçimi bulunduğu gibi, her müzik eğitiminin de yaşam biçimine göre kültürel öğelerden oluşan yapısal türü olduğunu ifade etmektedir. Bu yapısal türün oluşturduğu o topluma özgü biçime müzik kültürü denir. Bu nedenle müzik eğitimi etkileyen en önemli faktörün o toplumun müzik kültürü olduğunu söylemiştir. O halde toplumların kendi kültürleri doğrultusunda var ettikleri çeşitli müzik türleri mevcuttur diyebiliriz.

Günay (2006) kültürü, kendisini var eden unsurların genellenmiş soyut hali olarak açıklamıştır. Böylelikle kültürün kendisini oluşturan unsurların sayısı kadar farklı tanımlarının mevcut olduğunu dile getirmiştir. Geçmişten günümüze kadar yapılan tanımlamalara baktığımızda kültürün insan yaşamında önemli bir yere sahip olduğunu görebiliriz. Arslan (2007) toplumların kültürel nesneleri yaşatması ve üstüne ekleyerek yeni nesillere aktarması; kısaca “öğrenme-yaşatma-geliştirme-aktarma” sürecinin devam ettirerek ortak mirasın sonsuza kadar yaşatılmasının eğitim ile mümkün olacağını söylemektedir. Ayrıca sanat içinde müziğin evrensel kültürün en temel unsuru olduğunu dile getirmektedir. Bu doğrultuda kültürün, toplumların yaşantısında daima var olan ve sanatla geliştirilebilen, müzik kültürü bağlamında ise toplumların ortak noktası olan ve farklı toplumların müziklerini ortak noktada birleştiren olgu olduğu söylenebilir.

Bireylerin üretip tükettikleri kültürler arasında müzik önemli bir yere sahiptir. Güzel sanatların bir dalı olan müzik, kültür kavramı ile incelenebilmektedir. Kültürün; tarihsel, toplumsal ve süreklilik açısından doyum sağlayıcı ve değişebilir özellikleri yanında başka bir özelliği de her kültür alanının diğer kültür alanları ile etkileşim içinde olduğudur. Müzik kültürü, bireylerin genel kültürleri yanında kazandıkları müzikle ilgili bilgi, beceri, tutum ve davranışların çeşitli alanlarla bir bütün olarak ele alınmasıdır (Günay, 2006, ss. 98-99).

Livaneli (2011) müziği kendi içerisinde kopuk ve kuru bir şekilde ele almaktan ziyade genel bir kültür kavramı içinde düzenlemeli ve müziğin hem geleneksel köklerini hem de evrensel boyutunu bir bütün olarak ele alıp araştırılması gerektiğini söylemektedir. O halde müziğin evrenselliği sayesinde her toplum kendi müzik kültürünü ses yoluyla yansıtmakta ve

farklı müzik kültürlerini de aynı yolla öğrenmektedir diyebiliriz. “Müzik kültürü arttırıcı, kuşaktan kuşağa aktarıcı, kültürler arasında ilişki oluşturucu ve kültürel kimlik kazandıran müziksel etkinliklerin tümünü kapsar” (Uçan, 1997, s. 29).

Müzik eğitimi ile insan davranışında meydana gelen değişimler doğrudan toplumu etkilediği için, toplumdaki kültürel ve sanatsal değişimler de yine bireyi etkilemektedir. Birey-toplum-kültür etkileşiminin nesilden nesile geliştirilip aktarılmaya devam edeceği söylenebilir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ortaokul   rencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarını çeşitli değişkenlere göre incelemektir.

Problem Cümlesi

Araştırmanın problem cümlesi “Tekman’da öğrenim gören ortaokul   rencilerinin müzik dersine yönelik tutumları nasıldır?” olarak belirlenmiştir. Araştırmanın problem cümlesi doğrultusunda aşağıda verilen alt problemlere yanıt aranacaktır.

Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları:

1. Nasıldır?
2. Cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3.   renim gördükleri sınıf düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Ailelerinin aylık ortalama gelir düzeylerine anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Yaş düzeylerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Okul dışında müzikle ilgilenme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Ailelerinin müzikle ilgilenme durumlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Araştırmanın  nemi ve Gerekçesi

Müzik eğitiminin etkili bir şekilde sürdürülmesi için öğrencilerin derse tutumlarını bilmek önemlidir. Bu nedenle ilçe, köy ve mezrada yaşayan öğrencilerin demografik özellikleri bilinirse bu yönde verilecek müzik eğitimi daha etkili ve kalıcı olacaktır. Ayrıca yapılan araştırmanın Tekman ilçesinde müzikle ilgili yapılan ilk araştırma olması ve Tekman’da öğrenim gören öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında nasıl bir

değişikliğe yol açacağı araştırmanın farkını ortaya koyar niteliktedir. Bu doğrultuda araştırmanın Anadolu'da çok dilliliğin olduğu kırsal kesimde yapılan ilk araştırma olması araştırmanın önemini ortaya koymaktadır.

Alanyazın taraması sonucunda öğrencilerin doğrudan sosyo-kültürel ortam içerisinde müzik dersine karşı genel tutumlarını ortaya koyan çalışmaya rastlanmamıştır. Bu doğrultuda bu çalışmanın ulusal ve uluslararası literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Varsayımlar

1. Araştırmada müzik dersine yönelik tutum ölçeğinin kullanıldığı araştırma grubu için uygun olduğu ve öğrencilerin anket ve müzik dersi tutum ölçeğindeki sorulara samimi ve doğru yanıt verdikleri varsayılmıştır.

Terim ve Tanımlar

Araştırmanın kuramsal çerçeve bölümünde anlamı bilinmeyen terim ve tanım bulunmamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

İlgili Araştırma ve Yayınlar

İlgili Araştırmalar

Kocaarslan (2009), Öztürk (2012), Özzeybek (2018), Umuzdaş (2015) yaptığı araştırmalarda ortaokul öğrencilerinin cinsiyeti ile müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir. Benzer bir çalışmada Afacan (2016), Akarsu (2017), Güven (2017), İnceel (2011), Karabaş (2017), Karaköse (2017), Koca (2013), Nacakçı (2006), Nolin (1973), Otacıoğlu (2007), Philips (2003), Tufan ve Uluocak (2011), Varış ve Cesur (2012) öğrencilerin cinsiyeti ile müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Afacan (2016), Akarsu (2017), Nolin (1973), Otacıoğlu (2017), Umuzdaş ve Kızıklı (2018) yaptığı araştırmalarda sınıf düzeyi değişkeni açısından öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Benzer bir çalışmada Güven (2017) ortaokul öğrencilerinin yaş düzeylerine göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir.

Sosyo-demografik alanda yapılan çalışmaların müzik dersine yönelik tutumda cinsiyet değişkeninin önemli bir farklılık gösterip göstermediği konusunda bir çok araştırmanın yapıldığı ve genel olarak yapılan araştırmalarda farklılıkların tespit edildiği söylenilebilir. Ayrıca sınıf düzeyi ve yaş değişkeni açısından yapılan araştırmalar öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının önemli bir farklılık gösterip göstermediği konusunda net bir bulgu ortaya çıkarmadığı söylenebilir. Dolayısıyla bu değişkenlere yönelik araştırmaların yapılması alana katkı sağlayacaktır.

Müzik dersi ile ilgili yapılan araştırmaların bir kısmında sosyo-ekonomik değişkenlere yönelik araştırmaların yapıldığı görülmüştür. İnceel (2011), Nacakçı (2006), Umuzdaş (2015) yaptığı araştırmalarda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında ailenin aylık gelir durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Benzer araştırmalarda Kocaarslan (2009), Philips (2003) anlamlı bir farklılığa rastlamamıştır.

Ailenin gelir durumu değişkeni açısından yapılan araştırmaların öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında büyük bir yere sahip olduğunu göstermektedir. Sosyo-ekonomik

alanda yapılan araştırmaların öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında ailenin gelir durumu değişkeni açısından anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği konusunda net bir bulgu ortaya koyulması ve alana katkı sağlanması için sosyo-ekonomik alanda yapılan araştırmalara ağırlık verilmesi gerektiği söylenebilir.

Müzik eğitimi ile ilgili yapılmış araştırmaların bazılarında ise sosyal faktörlerin araştırıldığı görülmektedir. İnceel (2011), Karaköse (2011) yaptığı araştırmalarda ortaokul öğrencilerinin okul dışında müzikle ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Benzer araştırmalarda Otacıoğlu (2007) ortaokul öğrencilerin ailelerinin müzikle ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olduğunu tespit etmiştir. Afacan (2016) ise yaptığı araştırmada öğrencilerin ailelerinin müzikle ilgilenme durumları açısından öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmiştir.

Sosyal faktörlerin alanda yapılan çalışmaların müzik eğitiminde önemli bir yerinin olduğunu göstermektedir. Dolayısıyla değişen zamanla birlikte bu etkinin devam edip etmediğinin belirlenmesi müzik eğitimini etkileyen faktörler konusunda alana ışık tutmasını sağlayacaktır.

Alanyazın derleme sonucunda sosyo-demografik değişkenlere yönelik yapılan araştırmaların içeriğinde yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi vb. değişkenlere ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Ancak sosyo-kültüreldeğişkenler üzerinde yapılan araştırmaların:

- müzikle ilgilenme durumu,
- ailelerin müzikle ilgilenme durumu,
- kültürel aktivitelere katılım vb. değişkenlerle sınırlı kaldığı görülmüştür.

Bu araştırma üzerine yapılan alanyazın taraması sonucunda:

- Dinlenen müzik türü,
- Ailenin dinlediği müzik türü,
- Ailenin dini bakış açısının öğrencilerin müzik dinleme isteğini etkileme durumu,
- Dinlenen müzik türü içerisinde dinsel öğelerin olmasının müziğe olan ilgiyi etkileme durumu vb. değişkenlere yer verilmesi açısından alana katkı sağlayacağı düşünülmüştür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın Yöntemi

Araştırmanın yöntemini tarama modellerinden ilişkisel tarama modeli oluşturmaktadır. Karasar (2005) ilişkisel tarama modelini iki veya daha fazla değişken arasında birlikte değişimin varlığını belirlemeyi hedefleyen araştırma modelleri olarak ifade etmektedir.

Araştırma Alanı Tekman

Tekman, Doğu Anadolu Bölgesinde yer alır. İlçe, Erzurum'a bağlı 20 ilçeden birisidir. Erzurum'a kuş uçuşu uzaklığı yaklaşık 40 km'dir (Çelik, 2014). 2017 yılı nüfus verilerine göre Tekman ilçe nüfusu 26.792'dir. Tekman'da geçim kaynağının hayvancılık olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Halkın ana dili Kürtçe'dir.

Araştırma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubu, Tekman Cumhuriyet Ortaokulu, Tekman Yatılı Bölge Okulu ve Tekman Toptepe Ortaokulu'nda öğrenim gören öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklemenin belirlenmesinde basit seçkisiz örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Basit seçkisiz örnekleme, Çıngı (1994)'ya göre "her bir örnekleme grubuna eşit seçilme imkanı vererek (seçilen grup seçilme imkanının geriye kalan gruplar için değişmemesi için havuza geri konularak) seçilen grupların örnekleme alındığı yöntem türüdür" (Akt. Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2017).

Çalışma grubundaki öğrencilerin cinsiyet açısından dağılımları Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Öğrencilerin Cinsiyet Açısından Dağılımları

Cinsiyet	N	%
Kız	219	52
Erkek	202	48
Toplam	421	100

Öğrencilerin cinsiyet açısından dağılımları incelendiğinde kızların oranının % 52, erkeklerinin oranının ise % 48 olduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin yaş düzeyi açısından dağılımları Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Öğrencilerin Yaş Düzeyi Açısından Dağılımları

Yaş Düzeyi	N	%
9	9	2,1
10	53	12.6
11	121	28.7
12	126	29.9
13	80	19.0
14	29	6.9
15	3	0.7
Toplam	421	100

Öğrencilerin yaş düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında en çok 12 (% 29.9) ve 11 (% 28.7) yaşında öğrencilerin çalışma grubunda bulunduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin sınıf düzeyine göre dağılımları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımları

Sınıf Düzeyi	N	%
5.sınıf	95	22.6
6.sınıf	123	29.2
7.sınıf	147	34.9
8.sınıf	56	13.3
Toplam	421	100

Öğrencilerin sınıf düzeylerine göre dağılımlarına bakıldığında en çok 7. (% 29.9) ve 6. sınıfların (% 28.7) çalışma grubunda yer aldığı görülmektedir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin okul türüne göre dağılımları Tablo 4’de verilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Okul Türüne Göre Dağılımları

Okul Türü	N	%
Toptepe Ortaokulu	136	32.3
Cumhuriyet Ortaokulu	207	49.2
YİBO	78	18.5
Toplam	421	100

Öğrencilerin okul türlerine göre dağılımlarına bakıldığında % 49.2’sinin Cumhuriyet Ortaokulunda, % 32.3’ünün Toptepe Ortaokulunda ve % 18.5’inin de YİBO da olduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduğuna ilişkin dağılımları Tablo 5’de verilmiştir.

Tablo 5. *Öğrencilerin Ailede Kaçınıcı Çocuk Olduğuna İlişkin Dağılımları*

Kaçınıcı Çocuk	N	%
1	87	20.7
2	86	20.4
3	81	19.2
4	58	13.8
5	38	9
6	29	6.9
7	18	4.3
8	10	2.4
9	10	2.4
10	4	1
Toplam	421	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin ailede kaçınıcı çocuk olduğuna ilişkin dağılımları incelendiğinde en çok 1., 2., ve 3. çocuk olduğu görülmektedir.

Çalışma grubundaki öğrencilerin kardeş sayılarına ilişkin bilgileri Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. *Öğrencilerin Kardeş Sayılarına İlişkin Bilgiler*

Kardeş Sayısı	N	%
1	2	.5
2	23	5.5
3	71	16.9
4	90	21.4
5	78	18.5
6	63	15.0
7	36	8.6
8	30	7.1
9	18	4.3
10	8	1.9
11	1	.2
12	1	.2
Toplam	421	100

Çalışma grubundaki öğrencilerin kardeş sayıları ile ilgili bilgiler incelendiğinde en çok 4, 5, ve 3 kardeşin olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Teknikleri

Kişisel bilgi formu.

Araştırmacı tarafından oluşturulan araştırmaya katılan öğrencilerin nitelikleri hakkında bilgi toplamak için geliştirilmiş olan kişisel bilgi formu; cinsiyet, yaş, sınıf v.b. özellikleri belirlemekle ilgili soruları içermektedir.

Kişisel bilgi formunun devamında öğrencilerin hangi tarz müzikler dinlediklerini, müzik ile ilgili faaliyetlere ne sıklıkla katıldıklarını, okul dışında müziğe olan ilgilerini, ailelerin müziğe olan ilgilerini ve müzik aleti çalıp çalmadıklarını, ‘din’ olgusunun öğrencilerin müziğe olan ilgilerini nasıl etkilediğini, aile arasında konuştukları dilin müzik beğenisini nasıl etkilediğini, bunun yanı sıra coğrafik koşulların, sosyo-kültürel ve ekonomik durumun öğrencilerin müziğe olan ilgilerini nasıl etkilediğini anlamak amacıyla 20 soru yer almıştır.

Müzik dersi tutum ölçeği.

Araştırmada çalışma grubunun müzik dersine yönelik düşüncelerini öğrenmek için “Müzik Dersi Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek, Emir (2001) tarafından öğrencilerin sosyal bilgiler dersine ilişkin tutumlarını ölçmek için geliştirilmiştir. Otacıoğlu ise (2007) ölçeği öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemek için tekrar düzenlemiştir. 5’li likert tipinde oluşturulan tutum ölçeği 28 maddeden oluşmaktadır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapı gösterdiği bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .82 olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa değeri .90 olarak bulunmuştur.

Verilerin Uygulanması

Araştırmanın amacı doğrultusunda veri toplama araçları araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Öncelikle okullarda ölçeklerin uygulanması için Erzurum Milli Eğitim Müdürlüğü’nden yasal izinleri alınmıştır. Alınan izinlerden sonra araştırmacı okullara giderek gönüllü olan kişilere ölçekleri uygulamıştır. Uygulamalar sınıf ortamında yapılmıştır. Ölçeklerin uygulanması 20 ila 25 dakika sürmüştür.

Verilerin Analizi

Araştırmada, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarına ilişkin betimsel istatistikleri için frekans ve yüzde analizi yapılmıştır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik

tutumlarının (MDYT) cinsiyet açısından farklılaşması durumu ilişkisiz örneklemeler için t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin sınıf, yaş, ailenin ortalama aylık gelir düzeyi ile okul dışında müzikle ilgilenme ve ailenin müzikle ilgilenme durumlarının müzik dersine yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılık olup olmadığını belirlemek için Anova analizi kullanılmıştır. Analizler SPSS 22.00 programı kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada $p < .05$ anlamlılık düzeyi dikkate alınmıştır.

Araştırmada verilerin ilişkisiz örneklemeler için t-testi ve Anova analizine uygun olması açısından basıklık ve çarpıklık değerleri incelenmiştir. Buna yönelik sonuçlar Tablo 3.7’de verilmiştir.

Tablo 7. *Araştırma Verilerine Yönelik Betimsel İstatistikler ve Basıklık-Çarpıklık Değerleri*

			En Az	En Çok	$\bar{x}$	SS	Çarpıklık	Basıklık
			N	İstatistik	İstatistik	İstatistik	İstatistik	S.h
Müzik	Dersine	Yönelik	421	32.00	140.00	96.59	20.14	-.470
Tutum								.11
								.48
								.23

Tablo 7 incelendiğinde araştırma verilerine yönelik çarpıklık ve basıklık değerlerinin +3 ile -3 arasında olduğu için normal varsayımın karşılandığı ifade edilebilir (Akbulut, 2010).

Araştırmacının Rolü

Araştırmada bilimsel veriler ışığında, müzik eğitimi ile ilgili kitaplar okundu. Uygun veri toplama aracı olarak araştırmada kullanılan tutum ölçeği belirlendi. Bununla ilgili izin sürecinde görüşmeler yapıldı. Müzik dersi tutum ölçeği ve anket çoğaltıldı. Örneklem kapsamındaki okullarda öğrencilere bilgi verilerek gönüllü olan öğrencilere uygulandı. Her öğrenciye anket ve müzik dersi tutum ölçeğindeki soruları cevaplamaları için eşit süre tanındı. Araştırmada kullanılan anket ve ölçeğin geçerliği ve güvenilirliği test edildi. Araştırmanın sonuçlarının raporlaştırılması araştırmacı tarafından gerçekleştirildi.

Geçerlik ve Güvenirlilik

Kişisel bilgi formu: Hazırlanan anket sorularının araştırmaya uygunluğunu belirlemek amacıyla Müzik Eğitimi alanından iki, Türkçe alanından bir ve Eğitim Bilimleri alan uzmanından uzman görüşü alınmıştır.

Müzik Dersi Tutum Ölçeği: Ölçek, Emir (2001) tarafından öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarını ölçmek için geliştirilmiştir. Otacioğlu ise (2007) ölçeği öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemek için tekrar düzenlemiştir. 5’li likert tipinde oluşturulan tutum ölçeği 28 maddeden oluşmaktadır. Faktör analizi sonucunda ölçeğin tek faktörlü bir yapı gösterdiği bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı .82

olarak hesaplanmıştır. Bu araştırma kapsamında ölçeğin Cronbach Alfa değeri .90 olarak bulunmuştur.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Bu bölümde araştırmanın temel problemi olan ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının nasıl olduğuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Öncelikle araştırmanın betimsel istatistiklerine dair sonuçlar aşağıda verilen tablolarda gösterilmiştir.

1. Alt Probleme Ait Bulgular

Bu bölümde, öğrencilerin müzik dersini sevmeye durumu, ailenin müziksel etkinliklere katılmayı onaylama durumu, dinlenen müzik türlerine göre ayırt etme, dinlemekten hoşlanılan müzik türleri, ailenin dinlediği müzik türleri, dinlenen müzik türü içerisinde dinsel öğelerin olması müziğe olan ilgiyi etkileme durumu, ailenin dini bakış açısının müzik dinleme isteğini etkileme durumu, müziksel ve kültürel (konser, yarışma vb.) etkinliklere katılma durumu, okul içi müzik etkinliklerine katılma ve enstrüman kullanma durumları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları frekans, yüzde ve aritmetik ortalama değerlerine bakılarak incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda elde edilen bulgular Tablo 8’de gösterilmiştir.

Tablo 8. Öğrencilerin Müzik Dersini Sevme Durumu

Müzik Dersini Sevme Durumu	n	%
Evet	358	85
Hayır	21	5
Kısmen	42	10
Toplam	421	100

Tablo 8 incelendiğinde öğrencilerin genel olarak müzik dersini sevdiği yalnızca % 5’lik bir grubun müzik dersini sevmediğini gözlenmektedir.

Tablo 9. Ailenin Müziksel Etkinliklere Katılmayı Onaylama Durumu

Ailenin Tutumu	n	%
Evet	247	58.7
Hayır	113	26.8
Kısmen	61	14.5
Toplam	421	100

Tablo 9 incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin % 58.7'sinin müziksel etkinliklere katılmaya onay verdiği; yalnızca % 26.8'lik bir grubun müzik ile ilgili etkinliklere katılmaya onay vermedikleri gözlenmektedir.

Tablo 10. *Dinlediğiniz Müzikleri Türlerine Göre Ayırt Etme*

Düzye	n	%
Evet	226	53.7
Hayır	79	18.8
Kısmen	116	27.6
Toplam	421	100

Tablo 10 incelendiğinde öğrencilerin % 53.7'sinin dinledikleri müzikleri türlerine göre ayırt ettikleri; yalnızca % 18.8'lik bir grubun dinlenen müzikleri türlerine göre ayırt etmedikleri gözlenmektedir.

Tablo 11. *Dinlemekten Hoşlanılan Müzik Türleri*

Müzik Türü	n	%
Pop	263	62.5
Rock	29	6.9
Halk Müziği	128	30.4
Sanat Müziği	1	.2
Toplam	421	100

Tablo 11 incelendiğinde öğrencilerin % 62.5'inin pop müzik dinlemekten hoşlandıkları gözlenmektedir.

Tablo 12. *Öğrencilerin Ailelerinin Dinlediği Müzik Türleri*

Müzik Türü	n	%
Pop	3	.7
Halk Müziği	411	97.6
Sanat Müziği	6	1.4
Rock	1	.2
Toplam	421	100

Tablo 12 incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin % 97.6'sının halk müziği dinlediği gözlenmektedir.

Tablo 13. *Dinlenen Müzik Türü İçerisinde Dinsel Öğelerin Olması Müziğe Olan İlgii Etkileme Durumu*

Tutum	n	%
Evet	170	40.4
Hayır	194	46.1
Kısmen	57	13.5
Toplam	421	100

Tablo 13 incelendiğinde öğrencilerin dinlenen müzik türü içerisinde dinsel öğelerin müziğe olan ilgiyi etkileme oranı 40.4 iken; % 46.1’lik bir grupta ise dinsel öğelerin müzikte olması, müziğe olan ilgiyi etkilemediği gözlenmektedir.

Tablo 14. *Öğrencilerin Ailelerinin Dini Bakış Açısının Müzik Dinleme İsteğini Etkileme Durumu*

Tutum	n	%
Evet	129	30.6
Hayır	236	56.1
Kısmen	56	13.3
Toplam	421	100

Tablo 14 incelendiğinde öğrencilerin % 56.1’inde ailelerinin dini bakış açısının genel olarak müzik dinleme isteğini etkilemediği, % 30.6’sının ise ailelerinin dini bakış açısının genel olarak müzik dinleme isteğini etkilediği söylenebilir.

Tablo 15. *Öğrencilerin Müziksel ve Kültürel (Konser, Yarışma vb.) Etkinliklere Katılma Durumu*

Tutum	n	%
Evet	139	33
Hayır	209	49.6
Kısmen	73	17.3
Toplam	421	100

Tablo 15 incelendiğinde öğrencilerin % 33’ünün müziksel ve kültürel etkinliklere katıldığı, %49.6’sının müziksel ve kültürel etkinliklere katılmadığı gözlenmektedir.

Tablo 16. *Öğrencilerin Okul İçi Müzik Etkinliklerine Katılma Durumu*

Düzey	n	%
Evet	196	46.6
Hayır	150	35.6
Kısmen	75	17.8
Toplam	421	100

Tablo 16 incelendiğinde öğrencilerin %46.6’sının okul içi müzik etkinliklerine katıldığı gözlenmektedir.

Tablo 17. Öğrencilerin Müzik Enstrümanı Kullanma Durumu

Müzik Enstrümanı	n	%
Bağlama	4	1.0
Gitar	24	5.7
Melodika	36	8.6
Flüt	32	7.6
Herhangi bir müzik enstrümanı kullanılmıyor	325	77.2
Toplam	421	100

Tablo 17 incelendiğinde öğrencilerin % 77.2'sinin herhangi bir müzik enstrüman (% 77. 2) kullanmadıkları gözlenmektedir.

2. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın ikinci alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerin cinsiyeti ile müzik dersine yönelik tutumlarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analize ait bilgiler Tablo 18'de gösterilmiştir.

Tablo 18. Öğrencilerin Cinsiyetine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalamaları, Standart Sapma ve t Değerleri

	Cinsiyet	n	$\bar{x}$	S.s	S.d	t	p
MDYT	Kız	219	99.45	19.41	419	3.05	.002
	Erkek	202	93.50	20.50			

Tablo 18 incelendiğinde öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının cinsiyete göre sırasıyla kızların 99,45, erkeklerin 93,50 olduğu bulunmuştur. Cinsiyetler arasındaki farkın anlamlılığını belirlemek için yapılan t testi sonucuna göre; öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile cinsiyetlerine ilişkin puanları arasında anlamlı bir farkın olduğu saptanmıştır ($t= 3.05$, $p>.05$). Diğer bir ifade ile kızların erkeklere göre müzik dersine yönelik tutumu anlamlı olarak daha yüksektir.

3. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri ile müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında fark olup olmadığını belirlemek için, ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Buna ilişkin sonuçlar Tablo 19'da verilmiştir.

Tablo 19. Ortaokul Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumları İle İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Sınıf Düzeyi	n	$\bar{x}$	S.s.
5.sınıf	95	98.53	17.87
6.sınıf	123	95.58	22.88
7.sınıf	147	97.51	20.30
8.sınıf	56	93.12	16.53
Toplam	421	96.59	20.14

Tablo 19 incelendiğinde öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile sınıf düzeyleri arasında farklılık olduğu görülmektedir. Gruplar arasında müzik dersine yönelik tutumun 5. sınıfların ortalamalarının en yüksek, 8. sınıf öğrencilerinin de müzik dersine yönelik tutumunun en düşük olduğu görülmektedir. Sınıf düzeylerine ilişkin ortalama puanlar arasındaki bu farklılığın anlamlı bir düzeyde olup olmadığını belirlemek için Anova analizi yapılmıştır. Anova analizine ilişkin sonuçlar Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Ortaokul Öğrencilerin Sınıf Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu

Varyansın			Kareler		
Kaynağı	Kareler Toplamı	S.D	Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1282.85	3	427.62	1.05	.37
Gruplar İçi	169120.31	417	405.56		
Toplam	170403.16	420			

Tablo 20’deki Anova analizi sonuçlarına bakıldığında, sınıf düzeylerine göre öğrencilerinin müzik dersine yönelik toplam puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F=1.05$, $p>.05$).

4. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin ailelerinin ortalama aylık gelir düzeyleri ile müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında fark olup olmadığını belirlemek için, ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ve

standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bu istatistik değerlere ilişkin sonuçlar Tablo 21’de verilmiştir.

Tablo 21. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Ortalama Aylık Gelir Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Gelir Düzeyi	n	$\bar{x}$	S.s
Düşük	186	96.40	20.78
Orta	156	98.38	19.15
Yüksek	79	93.53	20.36
Toplam	421	96.59	20.14

Tablo 21’de öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile ailelerinin ortalama aylık gelir düzeyleri arasında farklılık olduğu gözlenmektedir. Gelir düzeyleri arasında müzik dersine yönelik tutumun orta gelir düzey ortalamalarının en yüksek, yüksek gelir düzeyinin de müzik dersine yönelik tutumunun en düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile ailelerinin ortalama aylık gelir düzeyleri arasındaki bu farklılığın anlamlılığını belirlemek için Anova analizi uygulanmıştır. Anova analizine ilişkin sonuçlar Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Uygulanan Anova Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	1247.80	2	623.90	1.54	.21
Gruplar İçi	169155.35	418	404.67		
Toplam	170403.15	420			

Tablo 22’ye bakıldığında ortaokul öğrencilerinin ailelerinin aylık ortalama gelir düzeyleri ile müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı dikkat çekmektedir ($F= 1.54$, $p>.05$).

5. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın beşinci alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin yaş düzeyleri ile müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında fark olup olmadığını belirlemek için, ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bu istatistiki değerlere ilişkin sonuçlar Tablo 23’de verilmiştir.

Tablo 23. Ortaokul Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Yaş Düzeyi	n	$\bar{x}$	S.s
9-10 Yaş	62	99.67	17.90
11-12-13 Yaş	327	95.95	20.63
14-15 Yaş	32	97.25	19.06
Toplam	421	96.59	20.14

Tablo 23'te öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile yaş düzeyleri arasında farklılık olduğu gözlenmektedir. Yaş düzeyleri arasında müzik dersine yönelik tutumun 9-10 yaş arasındaki düzey ortalamalarının en yüksek, 11-13 yaş arasındaki öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumunun en düşük olduğu görülmektedir. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile yaş düzeyleri arasındaki bu farklılığın anlamlılığını belirlemek için Anova analizi uygulanmıştır. Anova analizine ilişkin sonuçlar Tablo 24'de verilmiştir.

Tablo 24. Ortaokul Öğrencilerin Yaş Düzeylerine Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	738.39	2	369.19		
Gruplar İçi	169664.76	418	405.89	.91	.40
Toplam	170403.15	420			

Tablo 24'e bakıldığında ortaokul öğrencilerinin yaş düzeylerine göre müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmektedir ($F = .91, p > .05$).

6. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın altıncı alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin okul dışında müzik ile ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumları arasındaki farklılığı belirlemek için, ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bu istatistiğe ilişkin sonuçlar Tablo 25'de verilmiştir.

Tablo 25. Ortaokul Öğrencilerinin Okul Dışında Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Düzyey	n	$\bar{x}$	S.s
1-Evet	238	99.70	20.09
2-Hayır	107	92.76	18.78
3-Kısmen	76	92.26	20.64
Toplam	421	96.59	20.14

Tablo 25'te öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile okul dışında müzik ile ilgilenme durumları arasında farklılık olduğu gözlenmektedir. Okul dışında müzikle ilgilenen öğrencilerin ortalama puanlarının en yüksek, kısmen ilgilenenlerin ise düşük olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile okul dışında müzikle ilgilenme durumları arasındaki bu farklılığın anlamlılığını belirlemek için Anova analizi uygulanmıştır. Anova analizine ilişkin sonuçlar Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26. Ortaokul Öğrencilerin Okul Dışında Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	5297.85	2	2648.92		
Gruplar İçi	165105.30	418	394.98	6.71	.001
Toplam	170403.15	420			

Tablo 26'ya bakıldığında ortaokul öğrencilerinin okul dışında müzik ile ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($F= 6.71$, $p<.05$). Öğrencilerin okul dışında müzik ile ilgilenme durumlarına ilişkin farklılığın kaynağını belirlemek için LSD Post Hoc Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 27'de verilmiştir.

Tablo 27. LSD Post Hoc Testi

(I)	(J)	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Evet	Hayır	6.93	.003
	Kısmen	7.44	.005

LSD Post Hoc Testi sonucuna göre okul dışında müzik ile ilgilenen öğrencilerin kısmen ilgilenen ve hiç ilgilenmeyenlere göre müzik dersine yönelik tutumlarının anlamlı olarak daha fazla olduğu görülmüştür.

7. Alt Probleme Ait Bulgular

Araştırmanın yedinci alt amacı doğrultusunda ortaokul öğrencilerinin ailelerinin müzik ile ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumları arasında farklılığı belirlemek için, ölçekten aldıkları puanların aritmetik ortalaması ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Bu istatistiki bulgulara ilişkin sonuçlar Tablo 28’de verilmiştir.

Tablo 28. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

Düzey	n	$\bar{x}$	S.s
1-Evet	94	98.86	19.01
2-Hayır	214	93.34	20.25
3-Kısmen	113	100.88	19.95
Toplam	421	96.59	20.14

Tablo 28’de öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile ailelerinin müzik ile ilgilenme durumları arasında farklılık olduğu gözlenmektedir. Kısmen müzikle ilgilenen ailelerin ortalamalarının en yüksek, müzikle ilgilenmeyen ailelerinin ortalamalarının en düşük olduğu göze çarpmaktadır. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile ailelerinin müzikle ilgilenme durumları arasındaki farklılığın anlamlı olup olmadığını belirlemek için Anova analizi kullanılmıştır. Bu analize ilişkin sonuçlar Tablo 29’da verilmiştir.

Tablo 29. Ortaokul Öğrencilerin Ailelerinin Müzikle İlgilenme Durumlarına Göre Müzik Dersine Yönelik Tutumlarına İlişkin Anova Analizi Tablosu

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	S.D	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplar Arası	4828.35	2	2414.17	6.09	.002
Gruplar İçi	165574.80	418	396.11		
Toplam	170403.15	420			

Tablo 29’a bakıldığında ortaokul öğrencilerinin ailelerinin müzik ile ilgilenme durumlarına göre müzik dersine yönelik tutumlarının toplam puanları arasında anlamlı bir farklılığın olduğu görülmektedir ($F= 6.09$, $P<.05$). Öğrenci ailelerinin müzikle ilgilenme

düzeylerine ilişkin bu farklılığın hangi gruptan kaynaklandığını saptamak için LSD Post Hoc Testi uygulanmıştır. Sonuçlar Tablo 30’da verilmiştir.

Tablo 30. *LSD Post Hoc Testi*

(I)	(J)	Ortalamalar Arası Fark (I-J)	p
Evet	Hayır	5.52	.026
	Kısmen	-7.54	.001

LSD Post Hoc Testi sonucuna göre aileleri müzik ile ilgilenen öğrencilerin hiç ilgilenmeyenlere göre, kısmen ilgilenenlerin tamamen ilgilenenlere göre müzik dersine yönelik tutumlarının anlamlı olarak daha fazla olduğu görülmüştür.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın bu bölümünde, araştırma sonunda elde edilen veriler, sonuçlar ve öneriler kısmı ayrıntılı olarak verilmiştir.

Sonuç

Literatürde yer alan çalışmalar içerisinde ortaokul öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının, çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi bağlamında önemli bilgilere ulaşılmıştır. Bulgular doğrultusunda öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi, ailenin aylık gelir durumu, okul dışında müzikle ilgilenme durumu, ailelerin müzikle ilgilenme durumu bu bölümde detaylı olarak incelenmiştir. Bu doğrultuda;

1. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın birinci alt problemine ait bulgulara öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları, müzik dersini sevme durumu, ailenin müziksel etkinliklere katılmayı onaylama durumu, dinlenen müzikleri türlerine göre ayırt etme, dinlemekten hoşlanılan müzik türleri, ailenin dinlediği müzik türleri, dinlenen müzik türü içerisinde dinsel öğelerin olmasının müziğe olan ilgiyi etkileme durumu, ailenin dini bakış açısının müzik dinleme isteğini etkileme durumu, müziksel ve kültürel (konser, yarışma vb.) etkinliklere katılma durumu, okul içi müzik etkinliklerine katılma ve müzik enstrümanı kullanma durumları açısından detaylı olarak incelenmiştir. Bulgular doğrultusunda öğrencilerinin genelinde müzik dersini sevdiği, sadece %5’lik kısmın müzik dersini sevmediği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular yapılan diğer araştırmalarla (Afacan, 2016; Koca, 2013; Noyan, 2012; Umuzdaş, 2015; Umuzdaş & Kızıklı, 2018) benzerlik göstermektedir. Araştırmacılar tarafından yapılan araştırmalarda, öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu ve öğrencilerin çoğunluğunun müzik dersini sevdiği görülmüştür.

Öğrencilerin “kişisel bilgi formunda” bulunan maddelere verdiği yanıtlar incelendiğinde “ailenin müziksel etkinliklere katılmayı onaylama durumu” önermesine ailelerin çoğunluğunun onay verdiği, sadece %26.8’lik kısmın onay vermediği görülmüştür. “Dinlediğiniz müzikleri türlerine göre ayırt etme” önermesine, öğrencilerin verdiği cevaplar

doğrultusunda çoğunluğunun müzikleri türlerine göre ayırt edebildiği, %18.8’lik kısmın ayırt edemediği görülmüştür. Müzikleri ayırt edemeyen kısımdaki öğrencilerin daha önce müzik derslerine müzik öğretmenlerinin girmediği tespit edilmiştir. “Öğrencilerin dinlemekten hoşlandıkları müzik türleri” önermesine verdikleri cevabın büyük bir kısmı pop müziktir. Bebek (2007) yapmış olduğu araştırmada öğrencilerin dinledikleri müzik türlerinde farklılıklar olduğunu tespit etmiştir. Bunun nedeni Bebek (2007) tarafından yapılan araştırmanın Ankara il merkezinde gerçekleştirilmesidir. Bu nedenle Ankara il merkezinde yaşayan öğrencilerin çevre ile etkileşimi ve kültürel yapısı Doğu’daki öğrencilere göre çok farklı olduğu söylenebilir. Orada ki öğrenciler gerek ailelerinden gerekse kültürel aktivitelere katılımlarından dolayı farklı müzik türleri de dinledikleri düşünülmüştür. Doğu Anadolu Bölgesindeki öğrenciler ise okulda öğretilen şarkıları öğrenmekte ve genellikle televizyondaki müzik kanallarından müzikleri takip ettikleri düşünülmüştür. Ayrıca öğrencilerin yaşları gereği dinledikleri müzik türünün pop müzik olduğu düşünülmektedir. Güven (2017) tarafından yapılan “12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi” adlı tezde de çocukların yaşadıkları çevreye göre müziğe karşı tutumlarında anlamlı bir farklılığın ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Bu nedenle öğrencilerin yaşadıkları çevrenin dinledikleri müzik türlerini etkilediği söylenebilir. “Ailenizin dinlemekten hoşlandıkları müzik türleri” önermesine ise çocukların çoğunluğu “halk müziği” cevabını vermiştir. Bunun nedeni olarak bulundukları ortam, yaşam şekilleri ve demografik yapının ailelerin dinledikleri müzik türlerini şekillendirdiği söylenebilir. “Dinlenen müzik türü içerisinde dinsel öğelerin olması müziğe olan ilgiyi etkileme durumu” önermesinde dinsel yapının öğrencilerin %53.9 müziğe olan ilgisini etkilediği, %46.1’lik kısmın ise dinsel öğenin öğrencilerin müziğe olan ilgilerini etkilemediğini görülmüştür. “Öğrencilerin ailelerinin dini bakış açısının müzik dinleme isteğini etkileme durumu” önermesinde ise ailelerin bakış açılarının öğrencilerin müzik dinleme isteğini büyük oranda etkilemediği görülmüştür. “Öğrencilerin müziksel ve kültürel (konser, yarışma vb.) etkinliklere katılma durumu” önermesinde öğrencilerin yarısının faaliyetlere katıldıkları yarısının da katılmadıkları görülmüştür. Bunun nedeni olarak etkinliklere katılmayan kısmın köyde yaşıyor olma durumunun etkili olduğu düşünülmüştür. “Öğrencilerin okul içi müzik etkinliklerine katılma durumu” önermesinde öğrencilerin genelinin etkinliklere katıldığı görülmüştür. Bebek (2007)’in yapmış olduğu araştırmada müziksel etkinliklere katılımın düşük olduğu tespit edilmiştir. Bunun nedeni olarak Tekman’da ki öğrencilerin enerjilerini atabileceği sosyal ve kültürel etkinliklerin sadece okul içerisinde ki etkinliklere dayalı olduğu söylenebilir. Bu nedenle öğrencilerin geneli Tekman’da etkinliklere katılmaktadır. Son olarak

“öğrencilerin müzik enstrümanı kullanma” önermesinde ise öğrencilerin büyük bir kısmının herhangi bir enstrüman çalmadığı görülmüştür. Bunun nedeni ise Tekman’da fazla müzik öğretmenin bulunmaması ve genel olarak ailelerin ekonomik durumlarının bir enstrüman almaya müsait olmadığı söylenebilir.

2. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın ikinci alt problem bulgularında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Yani kızların müzi dersine yönelik tutumları erkeklere göre daha yüksektir. Elde edilen bulgular yapılan diğer araştırmalarla (Afacan, 2016; Akarsu, 2017; Güven, 2017; İnceel, 2011; Karabaş, 2017; Karaköse, 2017; Nacakçı, 2006; Nolin, 1973; Otacioğlu, 2007; Philips, 2003; Tufan & Uluocak, 2011; Varış & Cesur, 2012) benzerlik gösterirken, elde edilen bulgular doğrultusunda yapılan diğer araştırmalar (Koca, 2013; Kocaarslan, 2009; Özzeybek, 2018) benzerlik göstermemektedir. Benzerlik göstermeyen araştırmalar arasındaki farkın örneklem seçiminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan tezin örnekleminin Doğu Anadolu Bölgesinde Erzurum iline bağlı Tekman ilçesi ve köylerindeki okullardan seçilmesi de araştırmaların benzerlik göstermemesinde etkili olduğu söylenebilir.

3. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın üçüncü alt problem bulgularında öğrencilerin sınıf düzeylerine göre müzik dersine yönelik tutumlarında farklılığa rastlanmıştır. 5. Sınıf öğrencilerinin müziğe karşı tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiş ve sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında düşüş görülmüştür. Otacioğlu’nun (2007) yapmış olduğu araştırmanın bulgularında da sınıf düzeyi değişkeni yapılan araştırma ile aynı sonucu vermiştir. İki araştırmada da 5. sınıf öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları yüksekken, sınıf düzeyi arttıkça öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında düşüş görülmüştür. Otacioğlu’nun yapmış olduğu araştırma, araştırmanın bulgularını destekler niteliktedir. Araştırmada 5. sınıf öğrencilerinin tutumu en yüksek, 8. sınıfın öğrencilerinin tutumunun ise düşük olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyine göre farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için yapılan Anova testi sonucunda ise anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Bulgular doğrultusunda yapılan diğer araştırmalar (Afacan, 2016; Akarsu, 2017; Nolin, 1973; Otacioğlu, 2007; Umuzdaş & Kızıklı, 2018) incelendiğinde sınıf değişkeni açısından genel olarak anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu bağlamda yapılan diğer araştırmalar konu ile benzerlik göstermemektedir. Bu durumda öğrencilerin sınıf düzeyleri arttıkça müziğe

verdikleri önemin azaldığı görülmüştür. Bunun nedeni olarak, 6.,7. ve 8. sınıf öğrencileri liseye hazırlık nedeniyle sınav kaygısı yaşadıkları, sosyal ve sanatsal derslere ilgilerinin azaldığı düşünülmüştür.

4. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın dördüncü alt problem bulgularında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında ailenin aylık gelir durumu değişkeni açısından farklılığa rastlanmıştır. Bu doğrultuda ailelerin ekonomik durumlarının öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını etkilediği söylenebilir. Araştırmada düşük gelirli ve orta gelirli ailelerin çocuklarının müziğe yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu görülürken, yüksek gelirli ailelerin çocuklarının müzik dersine yönelik tutumlarının daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu doğrultuda yüksek gelirli öğrencilerin okuma kaygısı bulunmadığı düşünülmüştür. Ailelerin aylık ortalama gelir düzeylerindeki farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için Anova testi uygulanmış ve anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Elde edilen bulgular yapılan diğer araştırmalarla (İnceel, 2011; Nacakçı, 2006; Umuzdaş, 2015) benzerlik gösterirken, yapılan diğer araştırmalarla (Kocaarslan, 2009; Philips, 2003) benzerlik göstermemektedir. Benzerlik göstermeyen araştırmalar incelendiğinde araştırmaların genellikle il merkezlerinde yapıldığı görülmüştür. Bu doğrultuda yapılan araştırmanın örneklemini köy ve ilçe okullarından seçildiği için ailelerin ekonomik durumlarının öğrencilerin müziğe yönelik tutumlarını etkilediği düşünülmüştür.

5. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın beşinci alt problem bulgularında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile yaş değişkeni arasında farklılık olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda 9 ila 10 yaşlarındaki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının yüksek olduğu tespit edilmiş, 11 ila 13 yaş aralığında ki öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarında azalma görülmüştür. Öğrencilerin yaş düzeylerine göre çıkan farklılığın anlamlı olup olmadığını tespit etmek için Anova testi uygulanmış ve anlamlı bir farklılığa rastlanmamıştır. Güven (2017) tarafından yapılan araştırmada öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile yaş değişkeni arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Güven'in araştırması yapılan araştırma ile benzerlik göstermemektedir. Araştırmalar arasındaki farklılığın örneklemden kaynaklandığı düşünülmüştür. Köy ve ilçede yaşayan öğrencilerin fazla sosyal aktiviteleri olmadığı için yaş düzeyi fark etmeksizin öğrencilerin müziğe karşı tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir.

6. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın altıncı alt problem bulgularında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile okul dışında müzikle ilgilenme durumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu doğrultuda okul dışında müzikle ilgilenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular yapılan diğer araştırmalarla (İnceel, 2011; Karaköse, 2011) benzerlik göstermektedir. Yapılan diğer araştırmalarda da okul dışında müzik ile ilgilenen öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda her derste olduğu gibi öğrencilerin okul dışında müzik dersinde öğretilenleri tekrar etmemeleri derse karşı olan tutumu olumsuz etkilediği söylenebilir. Aynı zamanda müziğe ilgisi olan öğrencilerin ders dışında müzikle amatörce ilgilenmeleri derse olan olumlu tutumu arttırdığı söylenebilir.

7. Alt probleme ait sonuçlar.

Araştırmanın yedinci alt problem bulgularında öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumları ile ailelerin müzikle ilgilenme durumları arasında anlamlı bir farklılığa rastlanmıştır. Bu doğrultuda kısmen müzikle ilgilenen ailelerin ortalaması en yüksek, ilgilenmeyen ailelerin tutumlarının ise en düşük olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular yapılan diğer araştırmalarla (Afacan, 2016) ile benzerlik gösterirken (Otacıoğlu, 2007) ile benzerlik göstermemektedir. Bu bağlamda ailelerin müzikle ilgilenmesi doğrudan öğrenciyi etkilemekte ve müziğe olan ilgiyi arttırdığı düşünülmektedir. Öğrencilerin müziğe ilgisi arttıkça müzik dersinde de daha aktif olacakları söylenebilir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçları kapsamında aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

1. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarının genelde olumlu olduğu görülmüştür. Fakat yaş ve sınıf düzeyine göre öğrencilerin tutumlarında müzik dersine karşı azalma saptanmıştır. Bu doğrultuda ilköğretimde okutulan müzik dersinin hem saatin yetersiz olması hem de müzik dersinin ana branşlara göre öğrencilerde ders kaygısı yaşatmaması müzik dersine olan ilgiyi ve tutumu olumsuz etkilediği söylenebilir. Bu nedenle ilköğretimde müzik dersinin haftalık saatinin artırılması, derslerin müzik öğretmenlerinden başka hiçbir branş öğretmenine

verilmemesi ve müzik dersinin de diğer branşlar gibi öğrencilerin meslek seğimi için belirleyici unsur olması öngörülmüştür.

2. İlköğretim müzik dersi müfredatında yer alan bazı konular öğrencileri sıkmakta ve müziği anlamalarını zorlaştırmaktadır. Bu durumun öğrencilerin müziğe olan ilgisini azalttığı ve dersleri sıkıcı hale getirdiği düşünülmüştür. Bu nedenle müzik dersi yıllık planlarının öğrencilerin görüşleri doğrultusunda hazırlanması ve derslerin genellikle etkinlik üzerine gerçekleştirilmesi öngörülmüştür.
3. Öğrencilerin okul dışında müzikle ilgilenmeleri ve ailelerin müzikle ilgilenmeleri için okul bünyesinde ailelere ve öğrencilere yönelik çeşitli müzik kursları verilmeli ve sürekli etkinlik/konserler düzenlenmelidir. Böylelikle ailelerin ve öğrencilerin müziğe yönelik tutumlarında önemli gelişmeler yaşanacaktır. Bu doğrultuda MEB'in çeşitli müzik kursları aması öngörülmüştür.
4. Derslerdeki algı eğitimleri flüt ve melodika dışında çeşitli müzik aletleriyle gerçekleştirilmeli, bu doğrultuda öğrencilere farklı müzik aletleri öğretilmeli ve öğrencilerin müziğe olan ilgilerini arttırmak için çeşitli müzik aletlerinden oluşan etkinlikler düzenlenmesinin gerekli olduğu öngörülmüştür.
5. Tüm okullarda müzik dersinin verimini arttırmak için müzik dersleri normal sınıflarda gerekleştirilmemeli, her okula geniş ve etkili müzik odasının yapılmasının gerekli olduğu öngörülmüştür.
6. Öğrencilerin ve velilerin müziğe olan tutumlarını arttırmak için müzik öğretmenleri eşliğinde ğrenci ve velilerin çeşitli konserler, aktiviteler ve etkinliklere götürülmesi gerektiği öngörülmüştür.
7. Ekonomik yönden geri olan bölgelerdeki okullarda müzik aletleri ve materyaller için devlet katkısı sağlanması gerektiği öngörülmüştür.
8. Öğrencilerin müzik dersine yönelik tutumlarını belirlemek için bu tür araştırmalar sadece il merkezlerinde ki okullar üzerinde yapılmamalı, farklı çevrelerden, farklı yaşam tarzlarına sahip insanlardan, farklı kültürlerden ve farklı dillerdeki kişilerin bulunduğu çeşitli bölgelerde ki köy, ilçe ve il okulları üzerinde yapılarak literatüre katkı sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Afacan, Ş. (2016, Mart). *6 ve 7. Sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi*. 1. Uluslararası İletişim, Edebiyat, Müzik ve Sanat Çalışmalarında Güncel Yaklaşımlar Kongre'sinde sunulan sözlü bildiri, Kocaeli.
- Akarsu, S. (2017). Ortaokul (5-8) öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli boyutlar açısından değerlendirilmesi (Kars ili örneği). *Akademik Bakış Dergisi*, 62, 398-409. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/383819> adresinden edinilmiştir.
- Akbulut, Y. (2010). *Sosyal bilimlerde SPSS uygulamaları* (1. Baskı). İstanbul: İdeal Kültür Yayıncılık.
- Akdoğan, B. (2003). Türk din musikisinin Anadolu'da doğuşu ve tarihi seyri hakkında bazı mülahazalar. *Ankara: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 44(1), 345-371. doi:10.1501/Ilhfak_0000000140
- Alakuş, A.O., Mercin, L. (2009). *Sanat eğitimi ve görsel sanatlar öğretimi* (1. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Albert, D.J., (2016). *Disruptions and transformations: the influences of culture and community on pre-service music educators* (Doctoral Dissertation). Retrieved from <https://search.proquest.com/docview/1807961084?pq-origsite=summon> (Order no. 10142666).
- Anderson, T. (2003). Art education for life. *Oxford: The International Journal of Art Desing Education*, 22(1), 58-66. doi:10.1111/1468-5949.00339
- Arslan, D.A (2007, Eylül). *Ulusal kültürün yarınlara taşınmasında müziğin rolü ve yarının müzik öğretmenlerinin toplumsal profilleri*. 38. ICANAS Kongre'sinde sunulan sözlü bildiri, Ankara.
- Artut, Kazım. (2004). *Sanat eğitimi: Kuramları ve yöntemleri* (3. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bebek, F. (2007). *İlköğretim de ders içi ve ders dışı müziksel etkinliklerin öğrenci ve öğretmenlerin müziksel davranış ve yaşantılarına etkileri* (Yüksek Lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez no. 207079)
- Boydaş, N. (2004). *Sanat eleştirisine giriş* (2. Baskı). Ankara: Gündüz Yayıncılık
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (23. Baskı). Ankara: Pegem Akademi
- Chapman, E.N. (1999). *Tutum Een değerli varlığınız* (1. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım
- Çam, N. (2008). *İslam'da sanat sanatta İslam* (4. baskı). Ankara: Akçağ yayınları.
- Çelik, M. (2014). *Tekman ilçe merkezinin (Erzurum) coğrafi etüdü*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 357378)
- Darbaz, F. (1973). *Türk ve Batı müziği* (1. Baskı). İstanbul: Musiki Kültür Derneği

- Demirtaş, Y. (2009). Türk din musikisi formları. *Elazığ: Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 14(1), 13-227. http://ktp.isam.org.tr/pdfdrg/D02364/2009_1/2009_1_DEMIRTASY.pdf adresinden edinilmiştir.
- Ersoy, A. (2002). *Sanat avramlarına giriş* (1. Baskı). İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık.
- Ertürk, S. (1991). *Eğitimde program geliştirme* (1. Baskı). Ankara: Meteksan Yayınları.
- Günay, E. (2006). *Müzik sosyolojisi: Sosyolojiden müzik kültürüne bir bakış* (2. Baskı). Ankara: Bağlam Yayıncılık
- Güven, E. (2017). *12-14 yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile oysal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No. 471097)
- İnceel, S. (2011). *İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ile Türkçe ve müzik dersleri akademik başarıları arasında ki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 298606)
- İnceoğlu, M. (2011). *Tutum algı iletişim* (6. Baskı). Ankara: Siyasal kitapevi.
- Karabaş, M. (2017). Müzik dersine karşı tutumların hayatla ilişkilendirebildeki rolü. *Ulakbilge*, 5(12), 837-864. doi:10.7816/ulakbilge-05-12-06
- Karaköse, G. (2011). *Orff eğitimi alan ve almayan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum ile müzikal öz yeterlilik düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'den edinilmiştir. (Tez No. 298607)
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel araştırma yöntemi* (14. Baskı). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Kırıçoğlu, O.T. (2005). *Sanatta eğitim. Görmek öğrenmek yaratmak* (3. Baskı). Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Koca, Ş. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine yönelik tutumlarının incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22(2), 209-222. <http://agris.fao.org/agris-search/search.do?recordID=TR2016000830> adresinden edinilmiştir.
- Kocaarslan, B. (2009). *Genel müzik eğitimi alan ilköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutum, müzikal özgüven ve motivasyon düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 231835)
- Kocabaş, A. (1997). Temel eğitim II. kademe öğrencileri için müziğe ilişkin tutum ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 141-145. http://www.efdergi.hacettepe.edu.tr/shw_artcl-1196.html adresinden edinilmiştir.
- Livaneli, N. (2011). Türk kültüründe müzik. M. Kalpaklı, O. Elbaş, O.M. Öztürk (Edt.), *Türkiye'de müzik kültürü kongresi bildirileri* (ss. 23-27). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi.
- Mercin, L., Alakuş, A.O. (2007). Birey ve toplum için sanat eğitiminin gerekliliği. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9, 14-20. http://www.zgefdergi.com/Makaleler/1995489730_09_02_Mercin-Alakus.pdf adresinden edinilmiştir.

- Nacakçı, Z. (2006, Nisan). *İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları*. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyum’unda sunulan sözlü bildiri, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen kongre, Denizli. <http://www.muzikegitimcileri.net/bilimsel/bildiri/pamukkale/Z-Nacakci.pdf> adresinden edinilmiştir.
- Nolin, W.H. (1973). Attitudinal growth patterns toward elementary school music experiences. *Journal of Research in Music Education*, 21, 123-134. doi:10.2307/3344588
- Noyan, H. (2012). *Müzik dersinin müzik beğenisine göre ilköğretim öğrencileri üzerindeki olumlu olumsuz etkilerinin araştırılması* (Yüksek Lisans tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez no. 323292)
- Otacıoğlu, S.G. (2007). İlköğretim 5.6.7. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 134-139. <http://dergipark.gov.tr/deubefd/issue/25430/268305> adresinden edinilmiştir.
- Öztürk, Ö. (2012). *İlköğretim altıncı sınıf müzik dersinde kullanılan tam öğrenme modelinin öğrencilerin tutum ve başarılarına etkisi*. (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No. 319998)
- Özzybek, S. (2018). *9. Sınıf öğrencilerinin müziğe ilişkin tutum düzeylerinin cinsiyet ve koroda şarkı söyleme durumlarına göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal tez Merkezinden edinilmiştir. (Tez No. 513422)
- Philips, S.L. (2003). *Contributing factors to music attitude in sixth-seventh and eighth-grade students* (Unpublished doctoral dissertation). University of Iowa, Iowa, United States of America.
- Saraç, A.G. (2017). *Müzik eğitiminde özel öğretim ilke, yöntem ve teknikleri* (1. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık
- Tavşancıl, E. (2006). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi* (3. Baskı). Ankara: Nobel Yayın
- Tufan, E., Uluocak, S. (2011). İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Dersine İlişkin Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(3), 991-1002. http://www.kefdergi.com/pdf/19_3/19_3_21.pdf adresinden edinilmiştir.
- Turabi, A.H. (2004). *Mûsikî İbn Sînâ*. İstanbul: Litera Yayıncılık
- Uçan, A. (1997). *Müzik eğitimi temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar* (3. Baskı). Ankara: Özen Dizgi & Tasarım
- Uçan, A. (2011). Türk müzik eğitimi tarihi: Tarihsel süreç içinde Türk müzik eğitimine genel bir bakış. M. Kalpaklı, & O. Elbaş (Edt.), *Türkiye’de müzik kültürü kongresi bildirileri* içinde (s. 411). Ankara: Atatürk Kültür Merkezi
- Uğurlu, S.N. (2018). *Sosyal psikolojide tutumlar ve tutum değişimi*. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları
- Umuzdaş, M.S., Umuzdaş, S. (2015). 8. sınıf öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumlarının çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. 5, 273-281. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/412741> adresinden edinilmiştir.

- Umuzdaş, S., Kızıklı, H.O. (2018). İlköğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları. *International Journal of Human Sciences*, 15(3), 1561-1567. <https://j-humansciences.com/ojs/index.php/IJHS/article/view/5341/2597> adresinden edinilmiştir.
- Varış, Y.A., Cesur, D. (2012). Ortaöğretim öğrencilerinin müzik dersine ilişkin tutumları ile akademik başarıları arasındaki ilişki. *E-journal of New World Sciences Academy*, 7(4), 318-333. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/186518> adresinden edinilmiştir.
- Wayman, V.E., (2005). *The meaning of the music education experience to middle school general music students*. (Doctoral dissertation). Retrieved from https://repostory.arizona.edu/bitstream/handle/10150/195119/azu_etd_1277_sip1_m.pdf?sequence=1 adresinden edinilmiştir.
- Yayla, F. (2009, Eylül). *Müzik eğitimi ve istismar*. 8. Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu'nda sunulan sözlü bildiri, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi tarafından düzenlenen kongre, Samsun.
- Yolcu, E. (2004). *Sanat eğitimi kuramları ve yöntemleri*. Çanakkale: Nobel Yayın Dağıtım.

EKLER

EK-1. Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Sevgili öğrenciler,

Bu araştırma da sizlerin müzik derine karşı tutumlarınızın belirlenmesi amaçlanmıştır. isim belirtmenize gerek yoktur. Soruları düzgün okuyup, samimi olarak cevap vermeniz araştırmanın amacına ulaşması için oldukça önemlidir. Bütün soruları dikkatlice okuyup size uygun olan cevaba X işareti koyun.

Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederim.

M. İdil SEVEN GEZDER

A.Ü. Yüksek Lisans Öğrencisi

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Yaşınız:
2. Cinsiyetiniz: Kız() Erkek ()
3. Kaç kardeşsiniz?
.....
4. Ailenizin kaçınıcı çocuğusunuz?
.....
5. Okulunuzun Adı:
6. Sınıfınız: .../...
7. Ailenizin aylık gelir durumu ne kadardır?
.....

8. Müzik dersini seviyor musunuz?

Evet() Hayır() Kısmen()

9. Okulda ki müzik dersi dışında müzikle ilgileniyor musunuz?

Evet() Hayır() Kısmen()

10. Aileniz müzikle ilgileniyor mu?

Evet() Hayır() Kısmen()

11. Aileniz müziksel etkinliklere katılmanızı onaylar mı?

Evet() Hayır() Kısmen()

12. Dinlediğiniz müzikleri türlerine göre ayırt edebilir misiniz?

Evet () Hayır() Kısmen()

13. Hangi tür müzik dinlemekten holanırsınız?

Pop() Rock() Halk Müziği() Sanat Müziği()

14. Aileniz hangi tür müzik dinler?

Pop() Rock() Halk Müziği() Sanat Müziği()

15. Evde konutuğunuz dil (Türkçe-Kürtçe) dinlediğiniz müzik türünü etkiler mi?

Evet () Hayır() Kısmen()

16. Dindiğiniz müzik türü içerisinde dinsel öğelerin olması müziğe olan ilginizi etkiler mi?

Evet () Hayır() Kısmen()

17. Ailenizin dini bakış açısı sizin dinlemek istediğiniz müziği etkiler mi?

Evet () Hayır() Kısmen()

18. Enstrüman alıyor musunuz? Cevabınız evet ise hangi enstrümanı alıyorsunuz?

Evet() Hayır()

.....

19. Okul içi müzik etkinliklerine katılır mısınız?

Evet () Hayır() Kısmen()

20. Müziksel ve kültürel (Konser, Yarışma vb.) etkinliklere katılır mısınız?

Evet () Hayır() Kısmen()

EK-2. Müzik Dersi Tutum ölçeği

Sevgili öğrenciler;

Aşağıda sizin “müzik dersi” ile ilgili düşüncelerinizi öğrenmek için hazırlanmış tutum cümleleri bulunmaktadır. Bunların hiçbirinin kesin *doğru* ya da *yanlış* yanıtı yoktur. Önemli olan sizin sorularla ilgili gerçek duygu ve düşüncelerinizi belirtmenizdir. Cevaplamadan önce her cümleyi dikkatle okuyunuz.

MÜZİK DERSİ TUTUM ÖLÇEĞİ

Müzik Dersi İle İlgili Düşünceler	Hiç Kat	İliyorum	İlişimim	İlişimim	Kat
1-Müzik dersi çok sevdiğim dersler arasındadır					
2-Müzik dersi ile ilgili konularla çalışmak beni dinlendirir					
3-Müzik dersinin konuları azaltılırsa memnun olurum					
4-Müzik dersi ile ilgili verilen konularla ilgili çalışırken canım sıkılır					
5-Müzik dersi ile kaynakları okumak beni geliştirir					

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Merve İdil SEVEN GEZDER

Doğum Yeri: Erzurum

Doğum Tarihi: 07/05/1995

EĞİTİM

İlkokul ve Ortaokul: Sabancı İlköğretim Okulu

Lise: Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi

Lisans: Atatürk Üniversitesi K.K.E.F. Müzik Öğretmenliği Bölümü

Yüksek Lisans: Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Ana Bilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı (Devam ediyor)

İLETİŞİM

Tel. No: 05320661035

E-posta: merveseven1@outlook.com